

MAGYAR LÁDA

+ 4 lei

Taxa postală plătită
aprobabil Dir. Ge.

Nagys. Ramaszetter Róbert urnak

HUNGARIA

Budapest

Disztér 1-2

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
VI. évfolyam, 36 (1478) szám * Vasárnap, 1937 február 14

Főmunkatárs:
dr Gyáriás Elemér

Nagyérdekességű külpolitikai vita a szenátusban

Antonescu külügyminiszter válaszolt a feketetengeri orosz túralalomról és a szövetségi viszonyokat érintő egyéb kérdésekről

Bucuresti. Saját tud. A szenátusban tegnap délután nagy külpolitikai vita volt. Antonescu külügyminiszter válaszolt az interpellációkra, amelyek az utóbbi időben a szenátusban elhangzottak. Először a montreuxi egyezmény ügyében válaszolt Orleanunak.

— Nincs — mondotta — semmi lényegesebb változtatás a tengerszorosok ügyének szabályozásában a lausannei egyezményhez képest. A kereskedelmi hajók átjárata tekintetében a Lausanneban megállapított hajózási szabadságot megőrizte a montreuxi egyezmény is. Ami a háború idejében való átjárást illeti, megvan az a különbség, hogy a háborút viselő hatalmak hadihajóinak átjárása nincs megengedve, csak a népszövetségi egyezményben megjelölt jogok és köteleességek keretében.

— Nem követelhetik önkök tőlem. — folytatta Antonescu. — hogy azt állítsam: a most meglévő hajózási szabadság a szorosokon keresztül örökre biztosítva van, mert vannak földrajzi valóságok. A mi zárt tengerünk kulső Törökország kezében van. Boldogok vagyunk, hogy szövetségesei vagyunk ennek az országnak, amely békés és hatalmas egyidejűleg és biznik benne, hogy megmaradván történelmi hivatásának magaslatán, biztosítani fogja a jövőben is a szabad hajózást a szorosokon át. A Törökországgal való barátsági és szövetségi viszonyunk a leghatalmasabb biztosítékaink megvédésére.

A JUGOSZLÁV-BOLGÁR PAKTUM NEM ELLENKEZIK A BALKÁNSZÖVETSÉGGEL.

Másik válaszában a bolgár—jugoszláv paktum ügyét világította meg Antonescu.

— Kötelességem kijelenteni, hogy előzőleg megkérdeztek bennünket és mi megadtuk hozzájárulásunkat a bolgár—jugoszláv egyezményhez. A jugoszláv kormány a kisanant és a balkánszövetségi szerződésben vállalt kötelezettségek alapján kérdezett meg minket, s

éppúgy megkérdezte Török- és Görögországot, valamint Csehszlovákiát. Hozzájárulását adta Franciaország is, amely különösen mellette volt. Szövetségeseinkkel egyértelműen úgy szánítottuk, hogy minden békitő ténykörülmény a velünk határos két szomszédállam között csak szolgálatára lehet a mi érdekeinknek is. Altlában minden békitő tevékenység Európa e részén megfelel a szellemnek, amelyben a balkáni egyezményt megkötötték. Az új paktum semmivel sem kisebbíti biztonsági garanciánkat, amiket a kisanant és a Balkánszövetség nyújt. Etekintetben határozott biztosításokat kapunk a jugoszláv kormány részéről. Különben hasonló szövegű egyezménye van Bulgáriának Törökországgal is 1925-ből. A Balkánszövetség megkötésénél ezt meg is vizsgáltnak és megállapították, hogy nem áll ellentétben az egyezményben vállalt kötelezettségekkel.

CSEHSZLOVAKIA OROSZ KAPCSOLATA.

— Ami pedig, — folytatta Antonescu — Csehszlovákiának más hatalommal való kapcsolatát illeti, a kisanant szeptemberi tanácskozásán Prágában megállapítottuk, hogy a három tagállam fenntarthatja kapcsolatát, amelyeket más országokkal kötött, mindaddig, amíg ezek a barátsági kapcsolatok nem érintik a másik két tagállam érdekeit. Csak örvendeztetelhet bennünket, ha szövetségeseinknek sikerül másfelé is számukra előnyös megegyezéseket létesíteniök.

Végül a román külpolitika folytatóságáról lett nyilatkozat a külügyminiszter s miután felsorolta azokat a megnyilatkozásokat, amelyek ezt a folytatóságát kihangsúlyozzák, (hivatalos kijelentések, trónbeszéd, stb.) leszögezte, hogy eddigi külügyminiszteri működésével tanujelét adta, hogy a kormány meg kíván maradni a hagyományos irányvonalban.

Orleanu ismét bírálta Titulescu politikáját

Orleanu szenátor viszonyválaszában kijelentette, hogy ő továbbra is abban a meggyőződésben van, hogy Románia jogokat adott fel a montreuxi egyezményben. Azután hosszasan magyarázatát adta annak, hogy miért támadta Titulescu politikáját az Oroszországgal való paktumkötésben?

Hevesen kikelt az ellen, hogy a kormány nagy ünnepélyességgel fogadta az Oroszországból érkezett jelképes küldeményeket, a hiteles méter-rudat, az egykiló aranyat, a levéltári lim-lomot, míg a sokmillió államkincsek ott maradtak. Ezt mind, mint Titulescu diplomáciai sikerét könyvelték el, pedig az egész neveltséges volt.

Manoilescu: A méltóságérzet teljes hlánya volt ez!

Végül azt állapította meg, hogy Titulescu politikája egyáltalán nem volt hasznos az országra nézve.

Gafencu szenátor is válaszolt a külügyminiszternek:

— Antonescu. — mondotta — inkább elméleti fejtegetéseket adott, pedig sohasem volt

veszélyesebb a határozott állásfoglalás elmulasztása, mint ma.

ANTONESCU VISSZAVÁG

Antonescu visszautasította ezt a beállítást.

— Párizsi, varsói, prágai utam alatt — mondotta — ottani illetékes ténylezők határozott kijelentései erősítették meg ezt a szövetséget.

Különösen a varsói utat emelte ki, amely nagyon eredményes volt e szempontból. A jugoszláv kormányelnök gyakori romániai látogatása is arra mutat, hogy intim kapcsolat, kölcsönös ragaszkodás van a két ország között.

— Önök sottogások után mennek s nem akarják látni a tényeket. Legutóbb Stojadinovic nálunk volt s megbeszélte velünk a bolgár paktumot. Mit akarnak még? Soha szövetségi kapcsolatok oly jól szolgáltak és őrizve nem voltak, mint most. Én nagy elismeréssel vagyok elődöm iránt, de egy ország külpolitikája nem múlik személyeken.

Tizenöt esztendő

A mostani vasárnapon van világszerte ünnepélyes megemlékezés arról, hogy XI. Pius pápát ezelőtt 15 esztendővel, február 12-én megkoronázták. Ezelőtt öt évvel, a tizéves forduló idején nagy ünnepségek voltak úgy a Vatikánban, mint mindenütt a katolikus világban ebből az alkalomból. A mostani évfordulót megelőzte a pápa egészségi állapotának válságosra fordulása, s a szerető aggodalmak odatódulása az ő nagy és jó életének a virrasztására. Ez a fájdalmas borongás beárnyékolja most is a tizenötéves évforduló ünneplését, de annál több mélység és bensőség az, amivel a hívők százezeres vallásuk földi vezérére gondolnak.

XI. Pius az egyházi élet vonalán túl az egész emberiség számára is a nagy ember fényével és messiás sugárzó hatásaival jelentkezik. A háborús idők utáni nagy lelki zavarban az ő szavai irányítólag hatottak a katolicizmus határain kívülálló világ társadalmára is. A „Quadragesimo Anno“ című körlevele a földi világ legkínzóbb kérdéseibe nyult bele eligazítólag, s a tökéletes és munka közötti harcnak, a társadalmi osztályok dühödt szembenállásának a feloldása, az elenyészése e körlevél hatalmas szavai nyomán tudott csak nagyobb határozottsággal megindulni.

A pápa egy világegyház tekintélyével, s a földi világon túlemelkedő nagy ember látásával mutatott reá, hogy igazságtalan vagyoni eloszlások sebzik a világot, s a munkának piaci árúvá tétele tönkreteszi azt az áldást és élet-újító hivatást, ami a munkában bennevan. A munka társadalmi szerepére a nagy pápa világított úgy reá, hogy abban ne elválasztó vonalat, ne gyötrelmek forrását, hanem a földi összetartás és egymás segítése legáldásosabb rendszerét lássa meg minden ember. Ő mutatott reá, hogy a munkának a család részére, az otthon részére alapító és fenntartó erejének kell lennie, s hogy nem szabad az anyagias hatalom növelésének silány eszközevé zülleszteni ezt a munkát, hanem eszerint kell csoportosulnia a társadalomnak. Munkakínáló és munkakereső a foglalkozások közösségében egyformán meg kell hogy találja a maga társadalmi rendjét, s aztán e rendek összhangjából kell kialakulnia az országok, államok életének. Végeredményben a világ lelki közössége tud létrejönni így, a munka körül csoportosuló igazság és szeretet révén.

Az erre vezető út a több lelkiség, a jobb lelkiség, a Krisztusban való emberi megújulás. Ez adhat tisztalátást a földi értékek tekintetében, s az emberi élet örök céljai felől. Az ilyen tisztalátás teszi felismerhetővé az embertársban az ember isteni értékét, s így az önbecsülés mellett az embertárs megbecsülését is. Az ilyen öntudatra emelkedésnek és magasabb tudatra jutásnak következtése a szeretet és igazság gyakorlatiassága, mely a lelkizavarban levő világot az önmagával való megbékélésre vezeti. Nem a csalárd és hátsógondolatos kalkulációkra, hanem az igazi megbékélésekre.

Ez a nagy alapeszme a meghatározója XI. Pius egyéb nagy ténykedéseinek. Ennek a világításában megláthatjuk, hogy a pápának a Katolikus Akcióért való óriási tevékenysége nem elválasztásokat és szembenállásokat akar az emberiségben, hanem lelki megújulást. A Katolikus Akcióba sereglő hívők a saját lelki emelkedésük elérésével a kívülők álló embe-

Mindennemő Rheumás

fájdalmaknál, köszvény, idegzsába és hasonló megbetegedéseknél a Togal-tabletták biztosan és gyorsan hatnak. Ha orvosok ezrei ajánlják ezért, Ön is bizalommal használhatja. Meglepően kedvező eredmények olyan esetekben is, mikor semmi más szer nem használható. Egy kísérlet meg fogja győzni! Kapható gyógyszerárakban és drogériákban 42, 14 és 3 tablettás csomagolásban.

rekre is csak jóságos hatással lehetnek. Éppen úgy a pápának a pogány világra kiterjedő és mind hatalmasabb hullámszerű gondja is megújuló emberiséget akar, több lelket és több emelkedést a földön Krisztushoz. A mind beláthatlanabb arányú missziós munka a világ belátását akarja együgyűen nagy szeretet magasztalására emelni.

A konkordátumok sokaságát egy vatikáni közmondás az egyház megpróbáltatásainak sokaságával tartja egyértelműnek. XI. Pius pápa legfőbb papságának ideje alatt ez a közmondás is kezd más értelmet kapni. Tagadhatatlan, hogy sok megpróbáltatás jele is az a sok konkordátum, ami XI. Pius uralkodása idején létrejött, de egyúttal ezek a konkordátumok a világi hatalmak megértő közreműködésének a fölkelését is akarják a lelki életért való közösségvállalásra. Ilyen szemmel kell néznünk, hogy a római szentszék XI. Pius megkoronázása óta immár tizenkét konkordátumot kötött, ami feltűnő sokaság a korábbi pápák alatt kötött konkordátumokhoz képest.

A konkordátumok között legutóbb a Németországgal és Jugoszláviával kötöttek tekintetben vannak nehézségek és mélyreható hazavonak. De a vallási és nemzeti szembeállításának a kiegyenlítéséről van szó, illetve Jugoszlávia esetében egy új országalakulásnak a keleti és nyugati kereszténység határán való lelki megszervezéséről. Nem csoda, ha e nagy világjelenségek elintézése gondot és sok hullámszerűt okoz a Szent Péter sziklája körül, de mégis érezhető ezekben is annak a sziklának a bizonyossága.

Érezhető ez a nagy fejlődés, hogy XI. Pius tizenöt éves pápasága a konkordátumok útján mindinkább lelkiséget visz az államok életébe. Eddig az államokban élő világi hatalom hajlamos volt az öncélúságra, a lelkiek iránti közömbösségre. Az új fejlődés azt érezteti, hogy az államok is fölhangynak a vallás iránti közömbösséggel, s mind fontosabb tényezőként kezdik elismerni azt a lelkiséget, mely a földi viszonyokat Istentől függőknek és Istenhez emelkedőknek látja. Ennek a fejlődésnek a további kiteljesedése az, melyre a pápának minden legutóbbi megnyilatkozása utal, hogy t. i. az emberiségnek a bolsevizmus-sal szemben meg kell találnia a közös összefogást, az együttes és szervezett lendületet Isten

felé, s a keresztény művelődés megmentésére.

A lelki és gyakorlati élet összekapcsolódásának és nagy összhangra törekvésének az áramlata mutatkozik ebben a fejlődési vonal-

A fegyverkezési célú nagy angol kölcsön miatt súlyos belpolitikai válság fenyeget

Az angol munkáspárt obstrukciót akar kezdeni a kölcsönről szóló törvényterv ellen

Londonból jelentik: A 400 milliós fegyverkezési kölcsön ügye súlyos belpolitikai bizonytalansággal fenyeget. A baloldali ellenzék csak úgy hajlandó a kölcsönre, ha a kormány tájékoztatja a parlamentet a kölcsön segítségével meginduló fegyverkezés mértékéről, céljáról és külpolitikai okairól. A kormány viszont nem hajlandó katonai és politikai tit-

ban. Új korszak ez, melyre jellemzően sugárzik rá a nagy pápa világba belenéző és világot megragadó szelleme. Ahogyan ez a jóságos szellem még a betegséget is legyőzi, ahogyan folytonos gonddal és munkával fáradozik, az csodálatos. És fölkelte a bizó hitet mindenki- ben, hogy ennek a küzdelemnek örökérvényű győzelemhez kell jutnia. A pápa koronázásának tizenöt éves ünnepén ezért a jó fejlődésért, s ennek a bizó hitnek a föltámasztásáért külön hálát kell adnunk az Istennek.

kok szellőztetésére. A munkáspárt arra is el van szánva, hogy a kormány elutasító magatartása esetén obstrukciót kezd a parlamentben, amire Angliában évek óta nem volt példa.

A kölcsön kibocsátási felhatalmazás eredeti terv szerint a jövő héten, szerdán került volna parlament elé. A jelek azonban arra val- lanak, hogy a vitát el kell majd halasztani.

Franco tábornok vasárnap egész nap szabad elvonulást biztosít Madridból a nőknek, gyermekeknek, aggoknak

A komintern számol vele, hogy Madridot és Valenciát a nemzetiek rövidesen elfoglalják

Gibraltárból jelentik: Franco tábornok szárnysegéde, Arjona ezredes pénteken átnyújtotta a madridi védelmi tanácsnak Franco tábornok első közvetlen üzenetét. Ebben a tábornok szabad elvonulást biztosít a nőknek, gyermekeknek, aggoknak és mindazoknak, akik nem vesznek részt a harcokban. A menekülni akarók előtt vasárnap reggel 7 órától délután 6 óráig nyitva áll a Sogovia felé vezető országút, amelyen sér- tetlenül elmenekülhetnek, sem testi épségükben, sem vagyonukban nem eshetik kár.

Ebből arra következtetnek, hogy a nemzeti csapatok vasárnap éjszaka döntő támadást kezdenek Madrid ellen.

Párizsból jelentik: A „Matin“ értesülése sze-

rint a Komintern spanyolországi bizottsága és gós ülésén vitatta meg azokat az intézkedéseket, amelyekkel meg lehetne akadályozni a spanyol- vörös kormány teljes vereségét. Mindenekelőtt el- határozták, hogy visszarendelik Kissalovot, a Komintern egyik spanyolországi főmegbízottját, akinek szemére vetik, hogy nem tudta elsimítani a Kléber-Fekete és Miaya tábornokok közötti ellentéteket, melyek a vezénylet teljes megbomlását eredményezték. A legutóbbi harci események óta Moszkvában attól tartanak, hogy Madrid és Valencia rövidesen a nemzetiek kezébe kerül. Ezért elhatározták, hogy Katalóniát védelmi ál- lapotba helyezik. Barcelonába sürgősen 5 hadi- anyagot, tisztekkel és legénységgel megrakott hajót küldenek.

Cyrano énekel

Irtá: Gáspár Jenő

A költő állt a kerítés mellett és lustán támaszkodott neki a vasrácsnak. A szájában fáradtan logott a cigaretta, kalapját kissé fiatalosan félrecsapta s halkán füttyörészett, miközben merőn nézett fel a villa ablakaira. Hosszan nézte az ablakokat, amelyek álmosan szunyadtak a délután csendjében. Szinte bővölte tekintetével az erkélyt, amelynek szárnyas ajtaja nyitva volt és az ajtón kihallatszott egy apró és finom francia sanzon. Valaki, szordinos női althang dudolta a dalt és tempósan, néha több taktust késve kísért a zongorán. A költő itta a hángokat és szeme egyre nézte az erkélyt s megállapította, hogy a zengő althang tulajdonosa szórakozottan, félkézrel játszik. De így is kedvesnek találta a francia dalt, a hozzá le- szűrődő mondat- és hangtöredékeket és elragad- tatásában nagyot sóhajtott. A sóhajtság a világ teremtése óta a költők kiváltsága s úgy látszik, megérezte ezt a zengő althang tulajdonosa is, mert néhány pillanat múlva megjelent az erkély- len. Kissé összehuzta a szemét, durcásan meg- rázta feketé, rövid haját s olyan mozdulattal, amelyben nagyfokú lenézés, gőg és sajnálkozás volt, megrándította a vállát. Aztán kissé bosszu- san mondta:

— Már ismét itt van?

A költő lusta mozdulattal megemelte a ka- lapját és nagyon halkán válaszolta:

— Eppen erre jártam és megállított a maga hangja és a francia sanzon.

— Kissé gyakorta jár erre, — gunyolódott a leány.

— Nincs igaz a — mondta a költő és belé- kapaszkodott a vasrácsba, mintha attól félt volna, hogy a kerítés és kert, villa és fent az erkély- len a leány ezel a gyönyörű perccel együtt elszalad. — Először is ezen a tájékon lakom és másodsor, mióta ott, azon az estélyen találkoztunk, lelki szükségét érzem annak, hogy na- ponta egyszer megálljak a maga erkélye alatt és harmadszor...

— Harmadszor? — vágott közbe a leány és félrefordította a fejét, mert érezte, hogy elpirul.

— Harmadszor és legutoljára, illetve ezt legelőször kellett volna mondanom, nekünk költőknek az a végzetünk, hogy néha meg- állunk egy-egy erkély vagy ablak alatt. A világ teremtése óta a legtöbb ilyen erkély vagy ablak igen magasan van és a költő mélyen lent, nagyon mélyen. En elhiszem, hogy maga harag- szik rám látom a vállá ránkásában a nehezte- rest, a gőgöt, talán a sajnálkozást is, mert né- hány nappal ezelőtt egy bolondos poeta talál- kozott magával és feledhetetlenül mélyen né- zett a maga fekete szemébe. Ó, nagyon jól tu- dom, hogy mik és kik állnak maga mögött. Ez a villa például barokk homlokzatával és selyem függönyeivel, a papája gyára, a lovai, az autói, az udvarlói, akik mind abból a környezetből ke- rülnek ki, amely az elérhetetlen ablakok és erkélyek birodalmához tartozik. Eg és föld vá- laszt el magától és a maga környezetétől. Es mégis, látja, én valahogy egyenrangúnak és többnek tartom magamat a maga barátainál, hódolóinál és udvarloinál. Tudja miért?

— Nem nagyon érdekel, — húzta el szép

száját a leány, de azért mélyen hajolt ki az erkélyről.

— Ha nem is érdekl, megmondom — vála- szolta a költő. — Nemcsak pénz, gyár, autó, kötvény, ló és udvarlók serege van a világon. Látja, egyszer magának férjhez kell mennie. És az a sok gazdag, vagy pénzre leső léhűtő, aki maga körül lebzsel, — bocsásson meg ezekért az otromba szavakért — mind szegény akkor, amikor a maga szépségét szavakba kell öltöz- teni. Tudja, mit tesznek ezek a nagyurak ilyen- kor? Hozzánk, a szegény, lenézett, társaságban alig észrevett poétákhoz fordulnak segítségért, a mi szavainkat, a mi lázas, muzsikáló rimein- ket lopják el s lelki szegénységüket a mi gaz- dagságunkba öltöztetik. Mi vagyunk az a bizo- nyos jólismert Cyrano, aki énekel az elérhetel- len ablakok és erkélyek alatt, a mi szavainktól lesz lázas a maga arca, és könnyes a szeme. Ya ha egyszer nagyon-nagyon boldog lesz, ha szar- melmes szavak fognak duruzsolni a fülében, gondoljon arra, hogy talán az én szavaim ze- néje kopogtat a szíven más ajkáról. Csak ezt akartam megmondani s ne haragudják, ha néha megállok itt a kerítés mellett és felköszönök magához.

Meghajolt, mélyen és alázatosan, mégis szőgösen és szertartásosan, mint egy igazi Cyrano Roxánja előtt és mielőtt a leány válaszolni tu- dott volna valamit, halkán füttyörészve elindult az utcán.

II.

A leány lustán és a hosszú álomtól pirosan ábrédt. Megszokott mozdulattal nyult a csengő- böz és becsengette a szobalányt

Örvendetes családi esemény az olasz királyi házban

A trónörökös párnak fia született. — Egész Olaszország nagy lelkesedéssel ünnepei

Nápolyból jelentik: A piemonti hercegnek nevezett olasz trónörökös felesége péntek délután egészséges fiúgyermeknek adott életet. Az örvendetes családi eseményt azonnal jelentették Viktor Emánuel királynak és a Ducenak. A fiúgyermek megszületését 101 ágyulövés adta tudtul Nápoly népének, míg Olaszország más városaiban 21 ágyulövés jelezte a nagy eseményt. Mussolini rendeletére a házakat az egész országban föllobogózták és három estén át valamennyi épületet kivilágítanak. Hivatalok, iskolák hétfőig szünetet tartanak. A trónörökös pár palotája elé katonai díszzászlóalj vonult ki. A kapu fölé pedig fehér zászlót tűztek ki a Savoyai-ház címerével. A lelkesedés egész Olaszországban igen nagy.

XI. Pius pápa örömet fejezte ki a családi esemény felett és megadta az engedélyt a királyi udvari káplánnak, hogy az újszülött herceget azonnal megkeresztelje, mint azt a Savoyai-ház hagyományai megkívánják. A trónörökös pár újszülött fiát a nagyapa, az olasz király és abesszin császár után Viktor Emánuelnek keresztelték és a nápolyi hercegi címet kapta. A Savoyai-ház régi hagyományai szerint ugyanis a trónörökös pár fiúgyermekének a tartományának a nevét kapja címül. Ahol született.

Rómában a családi esemény kihirdetése után megszólaltatták a Capitolium nagy hangját, mely egész délután zúgott.

Az újszülött nápolyi herceg fekete szemű és sötétszőke hajú, 2400 grammot nyom. Pénteken este óriási tömeg tüntetett viharos lelkesedéssel a Savoyai királyi ház mellett. Mussolini és az olasz szenátus üdvözlő táviratot intézett a királyi családhoz és a trónörökös párhoz.

310 MILLIÓ LIRA OLCÓ HÁZÉPÍTÉSI KÖLCSÖN AZ OLASZ FALUSI LAKOSSÁG RÉSZÉRE

Rómából jelentik: Az olasz takarékpénztáraknak elnöke levelet intézett Mussolinihez, bejelentve, hogy az olasz takarékpénztárak a Duce felhívásának eleget téve, elhatározták, hogy kedvező feltételű kölcsönöket bocsátanak a falusi lakosság rendelkezésére új házak építése és a régi házak rendbehozása céljából. A takarékpénztárak 310 millió lírát szántak erre a célra.

— Hány óra van már? — kérdezte dorombolva, mint valami lusta cica.

— Tíz, — mondta a szobalány alázatosan és mégis kissé gunyosan.

— Huzza fel a függönyöket és kérem a reggeli lapokat.

Gyorsan öltözködött, mintha csak be akarta volna hozni az elmulasztott időt. Aztán a reggelihez látott s közben unottan nyulta reggeli lapokhoz. Kinyitotta az egyik újságot, szórakozottan végiglapozta, aztán felcsillanó szemekkel állt meg az egyik oldalán. Vers ugrott ki a szürke napianyag közül és a vers alatt a költő neve. A leány először elolvasta a nevet, aztán a vers címét: „Cyrano éneke”. Gunyosan elhúzta a száját, de azért nekilátott a vers olvasásának és egyszer csak azon vette észre magát, hogy hangosan, szinte önmagának szavalva olvasta a verset. Eszébe jutott, hogy az intézetben milyen jó szavalónak tartották. Már felállt és úgy mondta a költeményt. És egyszerre pirosság öntötte végig az arcát. Eszébe jutott, hogy napokkal ezelőtt a költő a kerítéshez dőlve s az erkélyt búvólva, szinte szóról-szóra elmondta a verset prózában. S egyszerre úgy érezte, hogy valami nagyon furcsa érzés kezd muzsikálni a szívében. Nem is vette észre, hogy az édesanyja belépett a szobába.

— Hát te mit csinálsz? Szavalóleckét tartasz?

A leány zavartan nézett az édesanyjára, aztán nagyon csendesen mondta:

— Mondd anyám, nagyon meglepődnél, ha valami nagy-nagy számárságot követnék el?

— Hozzászóltam már, leányom — mosolygott az édesanyja.

— Hát akkor ez rendkívüli számárság lesz.

Bensőséges ünnep a Vatikánban XI. Pius pápa megkoronázása évfordulóján

Az olasz király üdvözlő táviratára a Szentatya az abessziniai olasz császárság elismerésével válaszolt. — Sokezer hódoló távirat érkezett a világ minden részéből

Vatikánvárosból jelentik: XI. Pius pápa megkoronázásának tizenötödik évfordulója alkalmából ünnepélyes szentmisét mondtak a pápai Sixtina-kápolnában. A szentmisén megjelent a Rómában tartózkodó 31 bíboros, a vatikáni diplomáciai testület, Vatikán állam kormányzója, a máltai lovagrend nagymestere, a Szentatya családjának több tagja és a Vatikán állam valamennyi főméltósága. A Szentatya betegsége miatt nem vehetett részt a szentmisén. Az ünnepi szertartást Sally Rossa, bolognai bíboros végezte. A Vatikán énekkara Palestrina miséjét adta elő Perosi, világhírű karvezetővel.

Mise után a bíboros kollégium rangban legidősebb három tagját, Granito di Belmonte, Bislati és Caccia-Dominioni bíborosokat fogadta a Szentatya. A bíborosok a jubiláló pápa elé terjesztették a bíboros kollégium jókívánásait. Utánuk Schuster bíboros, milánói érsek és Corrigham atya, a washingtoni egyetem rektora jelent meg a Szentatya előtt.

Viktor Emánuel olasz király és császár üdvözlő táviratot küldött, kifejezve azt a kívánságát, hogy a Szentatya egészségi állapota mielőbb teljesen helyreálljon. A Szentatya választáviratában apostoli áldását küldte a királynak. A táviratot a pápa Viktor Emánuel, „olasz királynak és abesszin császárnak” címezte, ami a Szentszék részéről fontos nemzetközi jogi és diplomáciai elismerést is jelent Abessziniának olasz birtokbavételére nézve.

A koronázási évforduló alkalmából XI. Pius pápa sokezer üdvözlő táviratot kapott a világ minden részéből. Valamennyi táviratban kifejezésre jut az a kívánság, hogy a Szentatya mielőbb nyerje vissza teljes egészségét.

A vörösek lengyelországi titkos toborzó irodája. Varsóból jelentik: A lengyel rendőrség Varsóban titkos toborzó irodát leplezett le. A toborzó iroda a jelentkező ifjakat hamis utlevéllel irányította Spanyolországba.

Ugy érzem, hogy hamarosan férjhez megyek.

— A, á — mondta az édesanyja. — Szóval, sikerül az apád terve?

A lány ránézett az édesanyjára. Felhőket látott tiszta fehér homlokán, őszülő haja alatt. Eszébe jutott az anyja sok-sok szótlan szomorúsága és szenvedése. Tudta, hogy valamikor pénzzel és gyárakkal, telepekkel és kővényekkel számoló szülők adták férjhez nagy pénzügyi kalkulációk közepette. És tudott arról a néma, dacos küzdeletről, amely az apja és az anyja között folyt az ő férjhezmenetelét illetően. Hozzászólt az anyjához és amikor látta, ahogy az szemlélte akar, lecsókolta szomorú száját és nagyon csendesen sugta:

— Nem akarom, hogy nekem mások virágos szavaival valljanak szerelmet. Nem akarom, hogy egész életemen keresztül olyan szomorú legyek, mint te. Nemrégiben ismerkedtem meg valakivel. Először lenéztem. Az apám göggye dolgozott benne. Haragudtam is rá, de valami kíváncsiság űzött, hogy a lázas szemébe nézsek és mámorító szavait hallgassam, amelyeket mint piros virágokat dobált fel letről, az utcáról, a kerítés mellől az erkélyemre. És azt hiszem, hogy a te titkos szomorúságod és örökös szépség-kergetésed szólalt meg bennem. Pár nappal ezelőtt göggyös, a mi gazdagságunknál sokszorosan gazdagabb, szinte királyin büszke mondatokat dobott fel ide hozzám az éneklő Cyrano-ról. Ebben a percben úgy érzem, hogy egy kis jóakarattal el tudnam kerülni a te szomorú sorsodat, anyám.

— Ki az az ember? — kérdezte az anya és könnyes lett szeme.

A lány szólanul odaadta az újságot. Az anya beletekintett, elolvasta a költő nevét, az-

tán csak annyit mondott:

— Nagyon tehetséges és gazdagabb a mi minden gazdagságunknál. Kívánom, hogy boldog légy.

Megcsókolta leánya homlokát, aztán lassan kiment a szobából. A leány odarobant a tükréhez, megigazította a haját, aztán kiszaladt az erkélyre. Dobogó szívét nekiszorította az erkély hűvös köoszlopának és alázatosan várt. Egyszerre az utcán feltűnt a költő. A kalapját most is félrecsapva hordta és halkán füttyörészett. Aztán Cyrano szertartásos, alázatos és mégis kevély mozdulatával, hódolva és mégis gunyosan felköszönt az erkélyre:

— Jó reggelt, Roxán!

— Jó reggelt, Cyrano — válaszolta lágyan a leány és a név úgy hullott a költő ajkára, mint valami ajándék-virág.

— Üdvözlöm a költők elérhetetlen erkélyét, — mosolygott a költő.

— Nem jönne be a kertbe? — kérdezte a leány.

A költő száján hirtelen csodálkozására változott a mosolygás. Aztán lassan megindult a kertkapu felé. Maga sem tudta, nem őrtette, hogy került olyan gyorsan oda a lány. De már ott volt és két kezét nyújtotta feléje.

— Szeretném, ha mátol fogva megváltozna a véleménye a maga Roxánjáról.

— Az én Roxánomról? — csodálkozott a költő.

— Ha maga is úgy akarja, — pirult el a leány és megfogta a költő kezét.

A következő percben a két fiatal hancurozása verte fel a kert csendjét. És az egyik ablakon mosolyogva nézte őket az anya, akinek az a boldogság sohasem adatott meg.

Albert István:

Kis riportok az újságíró utitársolyából

*

Cluj, február hó.

Az új büntetőtörvénykönyvvel létesített esküdtszék intézményével, vádlotti minőségben, rajtam kívülálló okok miatt közelebbi ismeretségbe kerültem. Hat évvel ezelőtt elkövetett sajtóvétség miatt idéztek meg a havas Hargita aljából a „kincses város”-ba. Nem igazoltam az ügy különösebben. Közérdekű igazságomon kívül az ezelőtti két évvel hivatalból meg kellett szüntetni. Ez meg is történt.

Az ilyen „kirándulások”-ról madárlátta cipő helyett feljegyzésre érdemes „anyag”-gal tér haza tarisznyájában az újságíró. Idegenebb szemlélő több furcsaságot lát meg, mint a „bennszülött”. Ime, kaleidoszkópszerűen, néhány színfolt uti tarisznyámból.

1.

Márványkő és mágnespatkó a társasgépkocsiban

Becsapódott a városi társasgépkocsi ajtója. Filiszteri döcögéssel indultunk az állomásról a városba. Egyensapokás nő adja a jegyeket. Egy idősebb úr régi százeleessel fizet.

— Nincsen aprópénze uram? — kérdi a kalauznő — valósággal rettegek, mikor százeleest kapok. Leszámoláskor már többször ráfizettem. Többől azt mondták, hogy hamis.

— Ez pedig jó, — mondja az utas, — aprópénzem egyébként nincsen.

Lehajolt a nő és az ülés alól szúrke, ereszett márványdarabot vett elő. Tudtuk, mire megy a játék.

— „Pengeti, pengeti, sirván...” — idézi máris egy nyegle, fiatal utas „Szondi két apródja”. Arany János balladájának sorait.

Tény, hogy a százeles „süket”. Tompán koccan, de se nem nevet, se nem sir: néma gyermek és hozzá kakukmadár, mit legfőlegbb tulajdonosa sirathat. Visszakerül gazdájához. Megfelelő komolysággal bal hüvelykujja körmére helyezi s most már ő pengeti egy új százeleessel. Majd radirgumit vesz elé mellényzsebéből, rálehel az ércpénzre és elszántan gumizni kezd. Aztán másik mellényzsebéből parányi kis üveget vesz elő. Halálfej jelzi, hogy mérges sav van benne. Kis ecsettel a pénzt megérinti. Bűvészmozdulatokkal mutatja be az utazóközönségnek, hogy a százeles jó.

A gyérszámú utasközönség rokonszenvez az öreg ural.

— „Mindenkül érhet baleset...” — ad hangot újabb „szellemeskedés”-sel fiatal, láthatóan mulató barátunk az általános véleménynek idézve a kassai mentők híres jelentését.

A gépkocsivezető a megállókat pontosan betartja. Közönléte azonban szeme, füle lát, hall és szót sem tesz, ha egy-egy utas, felhasználva a kedvező helyzetet, fizetés nélkül, angolosan távozik.

Az idősebb úr már unja a dolgot. Elsúlylyeszi a „hamis” százeleest és odadobja másik új százeleest.

A kalauznő, ha lehet, még kétségbeesettebb arcot vág erre.

Csendesen, magamegadással vesz elő az ülés alól most már egy — mágnespatkót. Sulya van. Ket kiló. Néhai motorok méltatlan célokra használt alkatrésze.

— Mi lesz most? — csupa feszült várakozás a kocsi közönsége.

— Vonzza, vagy nem vonzza? — ez itt a kérdés! — „szellemeskedik” tovább utitársunk (Később kiderült, szabadjegye volt.)

Hát vonzotta! Nem is szó ez: az új százeles ragaszkodott a mágneshez, mint árábikum a gumihoz.

— Ez már igen! — mondja a kalauznő boldogan és pontosan visszaad.

Már a végállomáson vagyunk. Szedelőzködünk lefelé. A potyautas barátunk a lépcsőről visszazóli.

— Nem tudja asszonyom, hogy a mágnespatkó csak a vasat vonzza? Maga most igazán rossz pénzt kapott. A régi százeles jó volt.

A kalauznő esüggöden csörög a táskájában a pénzt, miközben megfordul a kocsi. Valamit morog fogai között.

Az ülés alá visszakerült márványdarabon ütömben koccan a mágnespatkó. Nem lehet félreérteni: gunyos kacaj citerázik kárörvendve a szomorú, unottarcu jegykezelő fülébe...

2.

Van még művészpartolás a „kincses város”-ban

Kitűnő festőművész barátommal, Kovácsi Pál rajzpedagógussal, aki hetven, karácsonykor kiállított festményével, portréjával és szénrajzával aratott rendkívüli erkölcsi és anyagi sikert, karöltve vágunk át az Opera mögötti parkban este tíz órakor. Sok mondanivalónk van, mivelhogy „édes komák” is volnának a barátságom kívül. Senkivel sem törődve beszélgetünk.

— Jó estét, kedves mester! — köszön ránk egy jólöltözött fiatalember — *meggondolta már a dolgot? Adja el már azt a képet a főnökömmnek, valósággal ideges miatt. Arban nem is lesz már differencia. Vigye már fel hozzá, festhet mester magának mást helyette.*

— Nem adom! Legalább egyelőre nem! — mondja barátom, miközben szelid oldalbökéseimre nem is reagál, — *különbömben majd meglátjuk. Küldje fel hozzá a főnök urat!*

Igy! Este tíz órakor. Az utcán. „Instálnak” egy festőművészt nagy pénz ellenében: méltóztatna eladni egy képet! A „kincses város” évszázados műszerelő lelke mutatkozott meg régi csillogásával egy pillanatra a mindent elsöprő gazdasági válság közepette. Kovácsi Pál festőművész érdeme, hogy megszerettette ismét a szépet, a művészt az élet robotosaival, lejtőre került középosztályunkkal, mely utolsó banijával ma is jó könyvet, márkás festményt vásárol és megfürdik annak lelketnemesítő szertében...

3.

Isten neve a ruletteremben.

Éjszaka. Az utcán: elegáns urak, hölgyek sietnek a klubba. Sötét kapualjából koldus kalapok, mint éhes szájak tátogatnak. Gőgös önteltséggel, polgári nagyzással egyikük sem látja meg. Bent: tompított fényű, lefüggönyözött teremben csillogva-villogva zajtalanul forog a rulettgép és ellenkező irányban boszorkányos gyorsasággal csörren a fehér golyó...

Kitágult pupillájú szempárok lesik útját. Mellreszívott cigarettafüst ópiumozza a felkorbácsolt idegeket. Hidegvérrel nyerni, hidegvérrel veszíteni: ebben a körben ez adja meg az „üriember” fogalmának selejtes minőségét.

— *Nap!* — kiáltja, avatatlank előtt misztikus szóval a krupié. Zörögnek a zsetonok — mohón kapirgál a kis gereblye és aztán újabb várakozásteljes esend.

— *Játék, uraim! Tessék tenni!*
— *Zsetonokat kérek,* — szól a krupié, amivel csalárdul azt akarja elhíttetni a játékosokkal, elig van már a bankban érték, mind elnyerték, gyereünk csak bátran!

Elegáns lendülettel, kapkodó bizonytalansággal, erőltetett jókedv keserű közönyösséggel, bágyadt tétovázással, fáradt, úgy is mind egy már” mozdulattal kerülnek a különböző színű és árnyalatú zsetonok a zöld posztó

A legerősebb idegekkel bíró emberek...

az angolok és az örökké kódós országuk éghajlata miatt van. De az angoloknak van a legellenállóbb gyomoruk is. Hiszen a beafsteack, az angol konyha alkotója és az angol nép egyik legkedveltebb étel. Tehát közvetlen kapcsolat áll fenn az idegrendszer és a gyomor kifogástalan működése között. Ebből a föltevésből kiindulva, annak a megállapítására jutottak, hogy az emésztő-szerv megrongálásának nagyon sok esetben ideges eredete van.

Ismérve az okot, megkísérelték most már, hogy a betegség gyógyszerére is ráakadjanak és így sikerült elérni a híres amerikai „Gastro D.” készítményt, amely szernek éppen az a tulajdonsága, hogy közvetlenül hat a vegetatív idegrendszerre, a gasztrikus kiválasztás szabályozójára.

Ezért a legajánlatosabb gyógyszer gyomor- és bélzavaroknál, gyomorfekély, epe és májbántalmaknál, idegesség és álmatlanság ellen.

Kapható: minden gyógyszerertárban és drogériában, vagy postán megrendelhető: Császár E. gyógyszerertárban, 130 lei utánvét mellett, București, Calea Victoriei 124.

fekete-piros számaira, titokzatos ábráira.

— *Nincs tovább, uraim! Nincs tovább!* — hangzik a krupié hangja és már ismét vesztetül forog az ördögmozó, zörgő csontváza emlékeztető száraz pattogással pörög újból a fehér golyó... Idegeken táncol. Majd gyengül a forgása és fáradt lustasággal fennakad a fényes nikkel korong tarka számai mélyedéseinek peremén. Még inog, rezeg, remeg, mint valami finom idegszál, mikor hátam mögött halk sóhajtsással, szorongó érzéssel, szemérmeshalkan megszólal egy hang:

— *Istenem, Istenem, bár nekem jöjjön ki* Nyurga, feldult arcú fiatalember sűtötte le előttem szemét. Egyetemi hallgató. Drága, jó faluja jutott azonnal eszembe. Nagyvárosba került nyíltszívű. Naiv fia azt hiszi: Isten keze irányítja a rulettgolyó útját. Ezért tette meg utolsó lejtét is.

A fehér golyó pedig újra járta az ördögfiókák táncát.

Működött a gereblye. Az én egyetemi hallgató barátom hamuszínűre vált arccal támolygott ki a ruletteremből.

Senki sem törődött vele. Nem látta senki szomorú arcát, imbolygó járását.

Csak az én részvétem kísérette az utcára, mint vékony kabátja gallérját feltűrve, árnyékba halkult arccal elindult az éjszakába...

4.

Székelyek a „kincses város”-ban

Megható ragaszkodással, meleg patriotizmussal, szokatlan szeretettel tartanak össze a ciuci származású székelyek. Közélszakra tehető a Ciuc megyéből elszármazottak ismert száma. Ennél azonban jóval többen vannak. Itt is, mint mindenütt, becsületet, tisztelget, elismerést szereztek a székely népek és névnek. Csak mutatóban említek néhány kimagasló nevet: dr Boga Alajos kanonok, főtanfelügyelő, dr Balázs András kanonok, v. egyháztanácsi előadó, Márton Áron c. kanonok, plébános, dr Kedves András egyházi főgondnok, dr Bartha Ignác ügyvéd, Márton István, dr Rózsa József, Domokos Pál Péter tanárok, Orbán István nyomdász és még sokannyian tehetségükkel, szorgalmukkal, életrevalóságukkal, előkelő pozíciókban tesznek tanúságot a székely fajnagyszerű képességeiről.

Nincsen semmiféle hivatalos egyesületük, szervezetük. Nincs is erre szükségük. Alapszabályaik szívük, lelkük jószágos érzésére vannak bízva. Összeköti őket a vér, faj, nemzetközösség acélnál erősebb kapcsa. Minden hónap

AZ 1937 ÉVI LIPCSEI TAVASZI VÁSÁR

kezdete február 28-án

60%-os utazási kedvezmény a németországi utvonalakon.

Leipziger Messamt / Leipzig / Deutschland

Bármilyen felvilágosítást nyújtanak

a tiszteletbeli képviselők:

EUGEN v. ANGERBAUER, Timișoara, I.

Str. Gen. Praporgescu

és LUDWIG SCHUSTER konzul, Oradea.

Str. Nic. Jorga I.

első csütörtökén barátságos összejövetelt tartanak és áldozatos lélekkel ápolják a testvéri ösztartozás nemes érzését: egy székely fiú teljes tanítási költségeit adják össze, ki-ki tehetsége szerint, önkéntes elhatározással.

Megható, bensőséges, „úri gesztus ez!” „A mi gyermekünk” akció nemcsak módot nyújt egy szegénysorsú, kiváló székely tehetség teljes boldogulásához, hanem ma oly ritka székely szolidaritás nagyon kedves, példaadó megnyilvánulása is.

5.

Az „ISKOLA” ösztöndíjai.

Országgrészünk oktatásügyének és népnevelésének nagyszerű folyóirata, a dr. György Lajos és Márton Aron szerkesztésében megjelenő „ISKOLA”. A neves és kitűnő szerkesztőkön kívül, a folyóirat lelkes munkatársainak lehet köszönni azt a magas és mégis népszerű színvonalat, melyet ez a páratlanul összeállított vaskos és kiállításában is elsőrangú folyóirat képvisel. Nyilvánosságra kell már egyszer hozni minden szerénykedés ellenére, hogy ennek a folyóiratnak a szerkesztői ingyen dolgoznak. Az így megtakarított tiszteletdíjból ösztöndíjakat létesítettek. Négy, tanítócsaládból származó, arravaló és arra rászoruló magyar ifjú kap lehetőséget, hogy kenyeret adó oklevéllel szerezhessen és fájának, vallásának örökre lekötve, hálás szívvel munkálkodjon nemzete fennmaradásáért és boldogulásáért jövendőnek nyomdokán. Az ösztöndíjakat pályázat útján Domokos Pál Péter elnöke alatt egy katolikus, egy református és egy unitárius tanítóból álló bíráló bizottság ítéli oda. Az ösztöndíjasok ezidőszereint a következők: Márton András, Kabai Sándor, Salamon Imre és Havadtői Imre, akiket részint Clujon, részint Bucurestiben taníttatnak.

Nem lehet ezt a gondolatot eléggé értékelni! Akik ezt csinálják: szent hivatást töltenek be azokkal együtt, akik érdemesnek mutatják magukat arra, hogy áldozatkészlelkű elődeik útján járjanak a magyar, székely tarlóra... Megindító büszkeséggel kell nyilvánosságra hoznunk és legnemesebb értékeink közé sorozni ezt a mély érzésből fakadó gondoskodást, melyet áldozatos lelki emberek fejtenek ki a jövő magyar nemzedék boldogulása, érvényesülése érdekében.

6.

A Katolikus. Népszövetségénél.

Bálint József fiatal székely pap, a Kat. Népszövetség igazgatója. Tehetségénél, lelkes buzgóságánál csak törekvése nagyobb, hogy a Népszövetség célkitűzéseit maradék nélkül megvalósítsa és ezzel a mai szeretetlen, békétlen világban rávegye a népet a csak vallásos élettel és életmóddal kiegyensúlyozható igazi szebbjövőjű útra.

Tőle tudjuk meg, hogy a katolikus nagygyűlés időpontját már megállapították. Országgrészünk három főpásztorra jóváhagyta indítványát, hogy a nagygyűlést június 27., 28. és 29-én Braşovban rendezzék meg. Ez az időpont összeesik Braşov város katolikus társadalmának búcsúünnepével, mely így országos érdeklődést felkeltő jelentőséget kap. Dr. Péter Antal, a ciuci származású apát-plébános és egyházközsége tanácsosait a Kat. Népszövetség tagozatával megható szíveséggel vállalták a nagygyűlés előkészítő fáradságos, nehéz munkáját.

A nagygyűlés keretében egyházi és világi dalosverseny is készül.

Hitéleti szempontból rendkívüli jelentőséggel bírnak a fiatal agilis igazgató, mind a három püspök által elfogadott javaslatok a Credo-napok megtartására vonatkozólag. Tudvalevő, hogy Moszkvában most ülésezik az istentelnek nemzetközi kongresszusa, ennek ellensúlyozására tartanak minden plébánia területén istentiszteleteket és áhítatos könyörgéseket...

Csodálatosan tiszta, szép, halk munka folyik ennek az intézménynek keretében, mely jelentékeny mértékben járul hozzá a társadalmi rend, törvényes élethelethez és nemzet-erősítő törekvések megvalósításához...

Időjárás

A bucaresti Időjárás-kutató Intézet jelentése szerint várható időjárás a következő 24 órára: Boros ég, enyhe szél, amelyet később délkeleti, majd északkeleti szél vált fel, amely nagyon lehűti majd a levegőt. Hőmérsékleti süllyedés, havaseső és hó várható.

reggel és este

fogmosáshoz KALODONT, a habzó fogpaszta. Este főként azért, hogy a fogak között fennakadt ételmaradékokat eltávolítsuk, mert ellenkező esetben ezek erjedni kezdenek és így többféle fogbetegséget okoznak. Tehát tisztítsa fogait alaposan különösen este.

KALODONT
FOGKŐ ELLEN

Madrid déli határában a nemzetiek áttörték a védelmi vonalat

A valenciai utat a vörösek nem tudják visszafoglalni. Malagától keletre a nemzetiek újabb diadalok közt nyomulnak előre

Párizsból jelentik: A nemzeti csapatok péntek reggel ismét nagyszabású támadást indítottak Madrid ellen. A hadműveletek színtere egyrészt az egyetemi városrész, másrészt a Madridtól délkeletre a Jarama és Tajuna folyók egybefolyásának háromszöge. Ez utóbbi helyen a nemzeti csapatok észak felé törnek, hogy a fővárostól keletre is bezárják a gyűrűt és így kényszerítsék megadásra a vörös védő csapatok. A nemzetiek Madridtól délre 15 kilométer szélességbe törték át a vörösek vonalát. A köztársasági védőcsapatok ereje szemlélatmást eszik és

a pénteki fronttöréssel megingott a Madrid körül húzódó védelmi vonal legfontosabb szakasza. Számítani lehet arra, hogy Madridot rövidesen minden oldalról bekerítik.

Az egyetemi városrészben 24 órája folyik a harc. Állandó gépfegyver-ropogás közben egymást követik a támadások és ellentámadások. A vörös kormánycsapatok többször igyekeztek felszabadítani a Madrid-Valencia közti utvonalat, amelyet a nemzeti csapatok három nap óta tűz alatt tartanak.

A malagi vereség hatása mindjobban érezhető. A madridi lapok szigora vizsgálat bevezetését követelik a felelősség megállapítása végett. A lapok általános mozgósítást is sürgetnek és szükségesnek tartják, hogy az összes köztársasági haderők egységes fennhatóság alá kerüljenek. Az általános mozgósítást már is megkezdték. A mozgósítás sikerét azonban az

anarchisták ellenállása nagyon is kétségessé teszi.

A déli hadszíntéren a nemzetiek elfoglalása után tovább nyomulnak kelet felé. Az előnyomuló csapatok előőrsei már csak 45 kilométerre vannak Almeriától. Ellenállásra csak Notriától északkeletre, a hegyek között találtak, de rövid küzdelem után ott is sikerült a vörösek hátrálásra kényszeríteni.

A visszavonuló vörösek szétszóródtak és rendetlenül menekülnek. Alig látszik valószínűnek, hogy a vezetők újra összeszedhessék és a nemzetiekkel újra szembe állíthassák őket.

Péntekre virradó éjszaka éjfél után 2 órakor ágyudörgésre riadt fel Valencia lakossága. A kikötőben megjelent a nemzetiek hadihajója és 20 gránátot lőtt ki a kikötőre és a közelben fekvő vasművekre.

A „FÜGGETLEN BASZK KÖZTÁRSASÁG” EGY BOLYONGÓ HAJÓN.

Varsóból jelentik: Lengyelország keleti-tengeri kikötőjébe, Gnidia-ba befutott egy Mariana nevű hajó, amely árbócán a független baszk köztársaság eddig ismeretlen lobogóját viselte. (Tudvalevőleg a baszk köztársaság megalakulását nem a burgosi, sem a valenciai kormány nem ismerte el). A hajó Bilbaóból indult el még októberben és azóta bolyong a tengeren. Legénysége a lengyel kikötőparancsnokság előtt kijelentette, hogy csak akkor tér vissza Spanyolországba, ha a polgárháború véget ér.

Németország visszavette felségjoga alá a birodalmi bankot és a birodalmi vasutat

A kormány törvényrendelettel hatályon kívül helyezte a versaillesi békeszerződés ellenkező rendelkezéseit

Berlinből jelentik: A német birodalmi kormány pénteken törvényerejű rendeletet adott ki. A rendelet megszünteti a Birodalmi Banknak a versaillesi békeszerződés által létesített nemzetközi alárendeltségét. A német jegybank ezután visszahelyeződik a birodalom szervezetebe s a bank igazgatósága mostantól kezdve közvetlenül a német államfő rendelkezése alá kerül. A Nemzetközi Fizetések Bankjával a Birodalmi Bank éppolyan viszonyban fog állni, mint a többi jegybank. A rendelet ezenkívül hatályon kívül helyezi mindazokat a rendelkezéseket is, amelyeket a versaillesi szerződés a német vasutakra írt elő. A birodalmi vasutársaság neve ezután Német Birodalmi Vasut lesz, igazgatósága beolvad a birodalmi közlekedésügyi minisztériumba, a német vasúti tisztviselők pedig állami hivatalnokok lesznek.

TÁRGYALÁSOK NÉMETORSZÁG ÉS AMERIKA GAZDASÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRŐL

Washingtonból jelentik: Hivatalos értesítés szerint bizonyos európai hatalmak lépéseket tettek abban az irányban, hogy tárgyalások induljanak meg Amerika és Németország

Göbbels birodalmi miniszter beszélt a versaillesi szerződéstől való felszabadulásról, a bolsevizmusról a háború lehetetlenségéről

Berlinből jelentik: Göbbels, német birodalmi propagandaügyi miniszter a nemzeti szocialista német munkáspárt berlini gyűlésén mintegy huszezer főnyi hallgatóság előtt nagy beszédet mondott.

Beszédében a kül- és belpolitika fontosabb kérdéseivel foglalkozott. Mindenekelőtt rámutatott arra, hogy 1919-től 1933-ig a német kormányok minden diktátumot aláírtak, bár maguk is meg voltak győződve arról, hogy azokat nem lehet végrehajtani. Ezzel szemben a nemzeti szocialista német kormány széttepte a szegényletes versaillesi okmányt.

— Kevesen gondolnak arra, — mondotta — milyen sok komolyság és gond szükséges ilyen nagyhorderejű cselekvés végbeviteléhez. Nem lehet csodálkozni azon, ha a német nemzetnek ez a gyökeres átalakulása hatást vált ki a világban is. A nyugodt nyárspolgári élet Európában immár véglegesen a múlté. Ha a bolsevizmus propagandát űz a nemzeti szocializmus és Németország ellen, mi propagandát űzünk a bolsevizmus ellen. Európa kettéosztása bolsevista és határozottan bolsevistellenes csoportra már meg is történt. Németország nem gondol arra, hogy más államok belügyeibe beavatkozzék, de

ha Moszkva belpolitikai tanokkal más népeket megmérgezni próbál, Németország is megfelelő ellenállást mutat és óvást emel a világ előtt. Nem engedjük meg, hogy a bolsevizmus Nyugat-Európa felé új utakat teremtsen magának és Spanyolországban ugródeszkához jusson,

hogy onnan göngyölítse fel Nyugat-Európát. Senki sem állíthatja, hogy a csehszlovákiai repülőteret a szovjet létesítette. De viszont senki sem tagadhatja, hogy Csehszlovákia szövetséget kötött a szovjettel. Nem vonható tehát kétségbe, hogy alkalomadtán a cseh repülőterek a moszkvai repülőgépeknek is rendelkezésére fognak állni.

Göbbels ezután Németország baráti kapcsolatairól beszélt és kijelentette, hogy a Róma—Berlin tengely szilárd és Németország megteremtette a békét Béccsel is. Lengyelországgal sikerült elviselhető viszonyba jutni és

között gazdasági együttműködés érdekében. Kormánykörökben hangoztatják, hogy az Egyesült Államok egyelőre távol akarják tartani magukat minden európai szövetségtől, de kedvező körülmények esetén a Németországgal való gazdasági együttműködés elé nem gördítenek akadályokat. Egy magasrangú kormányhivatalnok az United Press-nek kijelentette, hogy a német-amerikai együttműködés elsősorban négy formában valósítható meg.

1. Nyilvános, vagy magánkölcson kibocsátás formájában.

2. A valuták megszilárdítására irányuló tárgyalások kezdésével.

3. Bizonyos vámok csökkentése révén, a kölcsönös áruforgalom növelésével.

4. Speciális kormányhitel engedélyezésével.

Németország jelenleg nem kaphat kölcsönt, míg Amerikával szemben fennálló kötelezettségeinek eleget nem tesz. Kereskedelmi hitelkibocsátásra sincs kilátás, tehát annak a rokonszenvnek ellenére, mellyel Amerikában ezt az ötletet fogadják, nem valószínű, hogy az amerikai és német kapcsolatok a közeljövőben javulni fognak.

a német kormány reméli, hogy a danzigi kérdést is sikerül egyszersmindenkorra likvidálni.

A jövő háborúra vonatkozó nemzetközi szövegről Göbbels a következőket mondotta:

— Ne a jövőről, hanem a lefolyt háborúról beszéljenek, mert még a mai napig sem sikerült a világnak az elmúlt világháború-okozta károkat helyrehozni. Ma, amikor Németország ismét erős és hatalmas, ma legyen háború? Nem. nincs háború. Mi

senkit sem támadunk meg és azt hiszem, senkinek sincs kedve ahhoz, hogy bennünket megtámadjon. A világnak lassankint meg kell békülnie Németországgal, mint nagyhatalommal. De háborút nem akarunk, sem a vezér, sem a nép.

— Ennél a háborút emlegető fecsegésnél sokkal veszedelmesebb Moszkva uszítása. Ha Moszkva Európát káoszba akarja dönteni, úgy Németország ezt nemesak meg akarja, de meg is fogja gátolni. A spanyol hadszíntér nem hozta közelebb a bolsevizmust Európához, csak felnyitotta Európa szemét, hogy lássa a bolsevizmus igazi természetét.

ÁLLAMI RENDEZÉS ALÁ VESZIK A NÉMET EVANGÉLIKUS EGYHÁZ SZERVEZETÉT

Berlinből jelentik: Jól értesült körökből származó hírek szerint a birodalmi egyházi bizottság, a német evangélikus egyház kormányzó szerve, péntek délután lemondott. Érdekelte körökben azt hiszik, a lemondás oka abban keresendő, hogy a birodalmi egyházi bizottságnak nem sikerült egyházi téren a szükséges rendet megteremteni. Ezekben a körökben nem hiszik, hogy új birodalmi egyházi bizottságot létesítenek, inkább azt tartják valószínűnek, hogy az evangélikus egyház biztosításáról szóló törvény alapján rövidesen állami rendezés következik be. A birodalmi egyházi bizottság ideális feladata, melyet nem tudott megvalósítani, abban áll, hogy az összes egyházi irányokat az egyházi béke érdekében egységes egyházi kormányzásba fogják össze és biztosítsák az egységes igazgatást.

* Aki tulokat evett vagy ivott és rosszul érzi magát, annak egy pohár természete „Ferenc József” keserűvíz igen gyorsan és alaposan tisztítja a gyomrát és a beleit és felrússítja egész szervezetét! Az orvosok ajánlják.

Havas eső

veri ablakunkat s zord februári tél süvöltő az utcán és borzongatja influenzás, nedves hidegével a hátunkat, de Olaszországban már édes, meleg, tavaszi napfényben fürdenek az utcák. A napsugarak Rómában már ébresztgetik az álmodozó rügyeket s az Örökváros ünnepi pompával, virágos mezőkkel, tarka rétekkel fogadja a messzi Transzilvániából érkező zarándokokat. Ezidén is ezer új csodát, meglepetést tartogat számukra, — hogy mindenki, aki egyszer ottjárt, soha el nem fogyó emlékekkel gazdagodjék.

A „Magyar Lapok” eddig már négy ízben vitte el előfizetőit, olvasóit, barátait Itália ragyogó kék ege alá és az Örökvárosba. Hogy minő eredménnyel, azt kérdezzék meg mindenkitől, aki már egyszer velünk tartott olaszországi utunkon. Vajjon ki nem vágyott valaha és ki nem vágyik Olaszországba és Rómába?

Ezidén, április 27-én indul Oradérról a „Magyar Lapok” hagyományos társasutazása és május 5-én érkezik vissza Oradérra. Tehát több, mint egy hétig tartózkodunk Olaszországban.

Nyolcnapos olaszországi társasutazásunk részvételi díja

5200 lei.

Ebben az összegben bennfoglaltatik:

1. A teljes vasúti jegy, külön kocsikban gyorsvonaton.
2. Az összes vízumdíjak.
3. Teljes ellátás (étkezés) és elsőrendű szállásolás Velencében, Firenzében és Rómában.
4. Budapest meneti vacsora.
5. A csomagok őrzése a velencei és firenzei állomáson, ki és bevittale Rómában.
6. Szakszerű vezetés.

A másodosztályon utazók 1650 lejjel fizetnek többet. A részvételi díj harmadrésze, 1700 lei jelentkezéskor fizetendő, a többi összeg legkésőbb április 15-ig.

Társasutazásunk idejét úgy állapítottuk meg, hogy azon mindenki résztvehessen, a feledhetetlen utazás ugyanis a román hősvét időszakában lesz, amikor mindenki könnyen kiszakíthatja magát a napi munkájából.

Nevető hangszírcé . . .

A szovjet cáfolja, hogy eddig negyvenhárom népbiztost meg főtűkárt tartóztattak le. Mindössze negyvenegy emberről van szó és még ezekből is a legtöbb életben van. Ami a kivégzéseket illeti, azok rendben folynak és remélhető, hogy a hó végére sikerül is az erre a hónapra előirányzott kivégzési tervet végrehajtani. Ha valaki kimaradna, nem kell kétségbeesni, mert feltétlenül felveszik a jövő havi jólétfakasztási tervzetbe.

A kínai hadsereg gyakorolatai. Mint Sanghaiból jelentik, a kínai hadsereg tegnap lögyakorlatokat folytatott. A gyakorlat folyamán szitává lötték Wang-Csi tábornagyot és Szenziben kikiáltották a kommunista uralmat. A jól sikerült gyakorlat egész Kinában kellemes feltűnést keltett.

Mint olvasom, az angol ujoncok külön hálójűkét, vasúti szabadjegyet és minden héten wikend-szabadságot fognak kapni. Ugy gondolnám, hogy jó benyomást tenne a jelentkezőkre, ha minden baka ezenkívül még hangulatlámpát, manikűrkészletet, rekamiét és proscénium-páholyt is kapna.

Drágább lesz a tűzifa. Fogyasztóköri körökben hűvösen fogadták a hírt, míg a nagykereskedők meleg érdeklődéssel várják a faárak új alakulását.

Hailé Szelasszié Londonban előadást tartott egy kiállításon. Ugy látszik, a nyegus egészen elfelejtkezett arról a térvéről, hogy nem nyugszik addig, amíg egyetlen olasz katona áll Abesszinia földjén.

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadónival
és előfizetés feljárásai helyre

Oradea, Strada Regale Carol II. 5

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Hétoldalon egész évre 300 fillérre az

negyedévre 210, egy hónapra 70 fillér.

Magyarországon: Egész évre 50 P, fél évre 25 P, negyedévre 15 P

Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037

Telefon: 27.

Felöltszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**

Cluj-i szerkesztő: **dr Sulyok István**

Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem örlünk meg és nem adunk vissza.

Csak a választásbélyeges magánlevelekre válaszolunk.

TIZ-TIZEZER LEIT KÜLDÖTT KERESZTGYERMEKEINEK A KIRÁLY. Targu-Mures. Saját tud. Jelentettük annakidején, hogy Cozma Gheorghe vasutasnak 12-ik és 13-ik fiúgyermekét a múlt vasárnap keresztelték meg s a keresztapai tisztet Ófelsége Károly király vállalta el, aki keresztfiainak 10—10 ezer leit küldött Loghin ezredes útján, aki Ófelsége képviseletében járt el a keresztelőn. A nagycsaládu vasutas anyagi segítségére siet most a városi vezetőség is. Az időközi bizottság ugyanis elhatározta, hogy egy hold földet ajándékozik a tizenhárom gyermekes családapának s ugyancsak egy hold földet ajándékozik Susan Vasilie napszámosnak, akinek felesége hármas ikrekkel ajándékozta meg a várost, egy évvel ezelőtt.

Zürichi zárlat. Párizs 20.40 fél, London 21.45 fél, Newyork 438 háromnyolcad, Brüsszel 73.90, Milánó 23.10, Amsterdám 238.40, Berlin 176.20, Bécs — schilling 78.30, Prága 17.28, Varsó 82.90, Belgrád 10, Bucuressti 325.

ELJEGYZÉS. Zabolai Basa M. Babucit (Sincin) eljegyezte Heissmann József föld-birtokos.

A HADOSZTÁLYPARANCSNOKSÁG FELHÍVÁSA A GYÜLÉSEK, ELŐADÁSOK ÉS MULATSÁGOK RENDEZŐIHEZ. Oradea. Saját tud. A 17-ik hadosztály parancsnoksága tudomására hozza mindazoknak, akik gyűlések, mulatságok vagy előadások engedélyezésére kérvényt adnak be a parancsnoksághoz, hogy kérvényeiket legalább 8 nappal a kérvényezett időpont előtt adják be, hogy azok eredményes elintézése idejében megtörténhessenek.

Meghalt Braun Róbert, volt ardeali tanár. Budapestről jelentik: Dr Braun Róbert szociológus pénteken délután a Bakay-klinikán, 58 éves korában meghalt. Néhány nap előtt gyomorhájjal vétette fel magát a klinikára, majd influenzát kapott és az megölte. Braun dr Aradon született, középiskolai tanár lett és előbb Lipován, majd Targu-Muresen tanított. 1911-ben a budapesti fővárosi könyvtárhoz nevezték ki. Széleskörű szociológiai munkát fejtett ki, különösen a nemzetiségi kérdés érdekelt. Erről a problémáról az amerikai egyetemeken is tartott előadás.

Időközi bizottság kerül a sighet-i munkakamara élére. Saját tud. Dr Chirila, cluj-i központi elnök sighet-i tartózkodása alatt felülvizsgálta a sighet-i kirendeltség ügyeit és megbeszélést folytatott dr Mihályi Péter prefektussal. A sighet-i kirendeltség élére időközi bizottság kerül, amiben 4 munkás, 4 iparos és 4 magánalkalmazott lesz delegálva. A kinevezés 10 nap alatt megtörténik.

Sarló és kalapács a füstben. Bécsből jelentik: Pénteken délután Bécs egyik külvárosa felett repülőgép jelent meg és füstírással a szovjet jelvényét, a sarlót és kalapácsot rajzolta a levegőbe. A repülőgép a cseh határ felől érkezett és ugyanabban az irányban távozott is el. Nemzetiségét nem lehetett megállapítani.

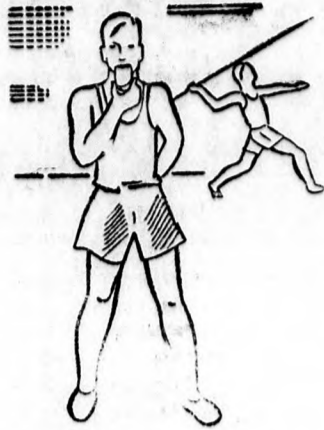
„Magyar Uriasszonyok Lapja”

Szépirodalom. Művészet. Divat.

Modern kézimunka és gyermeklap mellett megjelenik havonta háromszor.

Komoly érdeklődők kérjenek e legzelebb magyar folyóiratból ingyenes mutatványszámot. Ha három példányos mutatványszámot óhajtanak, 9 lei értékű postabélyeg beküldését kérem.

Vezérképviselő: **TÖRÖK JÁNOS, Oradea,**
Căsuța poștală Nr. 47.

**Keveset enni,
magában véve nem
szerencsétlenség!**

Ellenkezőleg, csak előny és áldás, ha az a kevés jól és kiadósan táplálja a testet, annálkül, hogy túlterhelné a gyomrot. Tehát együnk keveset, de táplálót. Ha még olcsó is ez, külön előnyt jelent. Reggelire és uzsonnára, de vacsorára is tehát

Kathreiner és Franck
éppen a mai nehéz időkben ajánlatos!

A Venezuela-i kommunista lázadás hírért cáfolják. Londonból jelentik: Venezuela londoni követe határozottan cáfolja, hogy Venezuelában kommunista lázadás tört volna ki. Csupán annyi történt, hogy kommunista szervezkedésnek jöttek nyomára és 50 embert letartóztattak.

Dr Hodor Gyula orvost választották Sighet város polgármesterévé. Saját tud. Csütörtökön délután megtartott városi tanács ülésen megejtették a polgármester választást. A választás során dr Hodor Gyula orvost, a liberális párt hivatalos jelöltjét 23:1 szavazat ellenében választották meg Sighet város polgármesterévé. A tanács ülés további részében a tanács megszavazott egy 35 ezer lejes városi póthitel nyújtást, 1 millió 800 ezer lei kölcsön felvételét, 1 millió 200 ezer lei kaszárnyabérlet összeg kifizetését és egy védőgát építését az Iza partján 39.723 lei értékben. Az új polgármester pénteken már át is vette a városi ügyek vezetését.

* A kritikus életkorban reggelként éhgyomorral egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz réges-régóta bevált kitűnő hatású házi-szer. Az orvosok ajánlják.

Gazdag földgázforrást találtak Nagykanizsa közelében. Nagykanizsáról jelentik: A Dunántulon már régebbi idő óta kutatások folynak földgáz és petróleum után. Pénteken a Nagykanizsa közelében lévő Lisse község mellett 1764 méter mélységben értékes földgáz forrásra bukkantak. Egy szűk furaton keresztül naponta több, mint 300 ezer köbméter szénhidrogén és éghető gáz áramlik ki a földből. Ilyen lelet még Magyarországon nem fordult elő.

A szívfájdalmak

amelyek a bal kézbe is lehúzódnak, az angina pectorisnak jellegzetes tünetek. Az érlemezésedés legmegdöbbentőbb tünete. A fájdalom kibíratatlanok, melyek a lélegzéskor még erősödnek is.

Az egyedüli gyógyszer, amely érlemezésedés ellen a legjobb gyógyító hatással van, a Dr Mladejowsky tanár-féle SKLEROLSYRUP.

Mingyárt a kura megkezdésekor 5 üveg elfogyasztása után az Angina fájdalmak enyhébbek lesznek és a kura végeztével a tünetek egész sora megszűnik, mint: fülzúgás, szédülés, álmatlanság, gyomorzavarok, stb.

A Prof. Mladejowsky-féle Sklerolsyrupnak, hála összeállításának, csodás hatása van, miután feloldja az erekben a savakat, miáltal újra visszaállítja azoknak rugékonyságát, amely a jó vérkeringésnél szükséges.

Amint látható, a Sklerolsyrup az érlemezésedés egyik főokára hat a legjobban.

Kapható: gyógyszertárakban és drogériákban. Diabéteszek Sklerolsyrup „D”-t szednek, amely cukor nélkül lett gyártva.

ARVIZEK JUGOSZLAVIÁBAN. Belgrádból jelentik: Az utóbbi napok hóolvadási következtében a jugoszláviai folyók erősen megduzzadtak. A Karasica áradása után a Timok folyó is kilépett medréből és több falut elöntött.

* Ne mondjuk: ezek „csak” az elsők, — mert ha a tejfogak egészségesek, a maradandó fogak is egészségesek lesznek. Epp ezért szoktassd gyermeked idejében a rendszeres fogápolásra! Kaldont fogkrém alaposan és kiméletesen tisztítja a fogakat, ezenkívül eltávolítja és megelőzi a veszélyes fogkóvet.

Munkabeszüntetéssel éltek a szemfedő-gyár munkásai. Arad. Saját tud. Az aradi „Gloria” szemfedőgyár munkásai között sztrájk ütött ki. A gyár munkásainak szerződése február 10-én lejárt. A vállalat igazgatósága hallani sem akart arról, hogy a szerződést a munkások kívánsága szerint hat hónappal meghosszabbítsa. A munkások ezért a munkügyi felügyelőséghez fordultak, amely miután a közvetítő tárgyalások sem vezettek eredményre, a gyár alkalmazottainak szabadkezet adott. A sztrájk kitörése után az igazgatóság felajánlotta, hogy 3 hónappal meghosszabbítja a szerződést, a munkások azonban kitarítottak eredeti álláspontjuk mellett. Követelik továbbá annak biztosítását, hogy az igazgatóság hat hónapig egyetlen munkást sem bocsáthat el, ezenkívül a tölörák külön díjazását olyképpen, hogy az első 2 óra után 25 százalékos, a további tölörák után 50, a vasárnap és ünnepnapokon való foglalkoztatásnál pedig 100 százalékos órabér többletet kapjanak az alkalmazottak. Követelik a munkások szerződésbe foglalását annak is, hogy az igazgatóság elismeri a szakszervezet jogi személyiségét, valamint a szakszervezet közvetítési jogát az igazgatóság és az alkalmazottak közt felmerült esetleges ellentéteknél. Végül szerződésbe óhajtik foglalni, hogy a gyárvezetőség tiszteletben tartja a munkások törvényes jogait s a munkaidő pontos betartását. Miután sztrájkterő nem akad, remélhető, hogy a munkások mozgalma eredményre vezet.

Halálozás. Timișoarán övegy dr Wellisz Gyuláné született Váradai Gizella hunyt el hetvenkét éves korában. Fiai: dr Wellisz Ferenc fogorvos és Borbíró János budapesti MÁV főtisztviselő, valamint leányai, Hermann Györgyné, mérleggyáros neje és Piffi Margit s nagy rokonság gyászolják.

Lugojon Balogh László nyugalmazott városi gazdasági tanácsnok hunyt el hetvenöt éves korában. Annakidején nagy szerepet játszott Lugoj társadalmi életében, tevékenykedett kulturális téren is s egy ideig németnyelvű lapot szerkesztett.

Oradeán Millye Lajos 45 éves kereskedő meghalt. Temetése vasárnap délután 4 órakor lesz a Wilson-utcából. (Erdélyi „Concordia”).

Kifosztották, meztelenre vetkőztették és a sinek közé dobták a siketnéma utast. Arad. Saját tud. Az aradi pályaudvar környékén szolgálatot teljesítő rendőr ma figyelmes lett egy félmeztelen férfire, aki jóformán minden ruha nélkül szaladgált a sinek között. Igazolásra szólította fel, a különösen viselkedő embert, azonban, mint később kiderült siketnéma. A rendőr bekísérte az ócehozába, ahol rá akarta venni, hogy írásban közölje, hogyan került a lehetetlen helyzetbe, ez a kísérlet sem vezetett azonban eredményre, mert az előállított analfabétának bizonyult. Végül is jellemezéssel megállapította a rendőrség, hogy a szerencsétlen ember távolabbi vidékről azért utazott Aradra, hogy itt munkát keresen, egyik utitársa azonban teljesen kifosztotta, majd Aradon ledobta a vonatról. A jellemezés során az is kiderült, hogy a kétségbeesett helyzetbe került ember a legközelebbi vonat elé akarta vetni magát. A rendőrség a 40 év körüli férfit egyelőre az itteni szegényháza utalta, mindaddig amíg sikerül rokonait felkutatni.

KISIKLOTT A RADNAI MOTOROS EGYIK PÓTKOCSIJA. Timisoara. Saját tud. A radnai motorosvonat egyik pótkocsija kisiklott, amint a vonat Giarmata állomást elhagyta. A kisiklás a váltónál történt — a vonat első kocsija, vagyis a motorkocsi s a második pótkocsi a síneken maradtak. A vonatot sikerült mingyárt megállítani. A kisiklott pótkocsi utasai körében óriási pánik keletkezett. Komolyabb baja azonban senkinek sem történt. Egy asszony, aki a vagon padlójára zuhant, azáltal szenvedett kisebb sérüléseket, hogy más utasok a zökkenés következtében rázuhantak, illetve reátapostak. Az utasok nagyrészt a hetipiacra jöttek, élelmiszerekkel. Egy guttenbrunni gazdaember háromszáz tojást akart Timisoarára hozni. A kisiklaskor a tojással felt kosár a poggyásztartóból lezuhant az emberre, a tojások javarészt összetörték.

Kifolyt az egyik szeme a vasatvágó mechanikus tanoncnak. Satu-Mare. Saját tud. Pénteken délelőtt ócska gépalkatrészt vágott ketté Bogina László, az Illés-féle mechanikai műhely fiatal inasa. Munkaközben egy vasszilánk repült a tanulógyerek balszemébe, amitől Bogina elájult. A szerencsétlenül járt inast a kórházba szállították és itt az orvos megállapította, hogy Bogina László balszemére megvakult, a beléje furdott vasdarab miatt kifolyt a szeme.

* Meghülésnél használjon DIANA-sósborszesz bedörzsölést. Erős hűlés esetén a legfontosabb az izzadság előidézése. Meg kell élnkíteni a vérkeringést, amit legkönnyebben és legbiztosabban DIANA-sósborszeszrel való bedörzsölés révén érhetünk el. A DIANA összetétele kitűnő hatású, meggyorsítja a vérkeringést, bő izzadást okoz.

* Párizs után most nagy Londoni láz van, mert szvettert, harisnyát, zsebkendőt, zoknit nagyon olcsón vásárolnak a *Tricotage Londonban.*

A kommunista téveszméktől félrevezetett vincellér a bíróság előtt megbánta eltévelyedését. Satu-Mare. Saját tud. Belényesi Péter 40 éves orasul-noui vincellér ügyében ítélték meg pénteken a törvényszék. Néhány nappal ezelőtt Belényesi címére Moszkvából magyarnyelvű kommunista lap érkezett. A csendőrség elkobozta a veszedelmes nyomtérmet, mielőtt még Belényesi kezébe került volna, majd meglepetésszerű háziutasítást tartott a vincellér lakásán. Ez alkalommal a „Kanadai Magyar Munkás” és a clevelandi „Uj Előre” című napilapok több példányát találták Belényesi lakásán, mire a vincellért őrizetbe vették és átadták a satumarei ügyészségnek. Belényesit azonnal bíróság elé állították, ahol elmondotta, hogy megjárta Kanadát, ahonnan 1933-ban tért vissza. Kanadában munkanélkülivé vált, mire bedugták egy internáló taborba, ahol szovjet-ügynökökkel került össze. Ezek teletöltték a fejét kommunista tanokkal és valóságos tanfolyamot végezteték el vele. Amikor hazatért, ide is meghozta az újságot, de nem foglalkozott a terjesztésükkel. Kommunista verseket is találták nála. Ő bta valamennyit, de senkinek sem mutatta meg és már belátta eltévelyedését a kommunizmus bűnös útjára. A kommunista lapokat azért őrizte meg, mert nem tudta, miszerint az újságoknak és verseknek a megőrzése bünteselekményt képez. A bíróság figyelembe véve az enyhítő körülményeket, egyhónapi fogházra és 2000 lei pénzbüntetésre ítélte az orosul-noui vincellért.

Vegye meg és olvassa el Románia leglátogatottabb helyének monográfiáját: Székely Géza:

A Magyok havas — Piatra Mare leírása

című 66 oldalas nagy könyvét, mely írásban és képen tökéletes ismertetést ad. Ára 60 lei, térképpel 90 lei. Megrendelhető a pénz előzetes beküldésével a szerzőnél: BRASOV, Str. Vocevedul Mihai 23.

* Modern szépség. A modernség: eredetiség, új baj és egy olyan egyeni varázs, amelynek segítségével a nő úgy a hivatásánál, mint például a házasságánál eléri célját. Ma már nem elég, ha el az arcot, hanem igenis igyekeznék azt felfedni és az arcon a lelket visszatükrözni. Édeség, tisztaság, határozottság és egészség. Zelleim és baj, mindezek a bőrön kifejezésre válnak utatva, hogy ha Scherk Arcv. arcvázat használ, mely megőrzi fiataloságát és hidegséget kölcsönöz a Scherk arcv. megtisztítja a bőrt minden bűnös porusokban és intenzívebbé teszi a vérkeringést. A fiatal élet és mosolygós arc kifejezést is nyújt.

Nem engedték be a hívek a lelkészt a templomba. Braşov. Saját tud. Pár évvel ezelőtt feltűnést keltő eset történt a braşovmegyei Budila községben. Egy vasárnap délelőtt, amikor Curşani Jordán görögkeleti esperes az istentisztelet végzésére a templomba akart menni, a hívek egy része nem akarta beengedni az Istenházába. Szidalmazták és megakadályozták kötelessége teljesítésében. A fenyegető hangulat miatt Braşovból vittek ki egy szakasz csendőrt, mire a falu felizgatott lakossága lecsendesedett. A lelkész feljelentésére eljárás indult meg Neamtu Jon községi bíró és egy csoport gazda ellen, akik a kihallgatás alkalmával elmondották, hogy a falu román lakosságának vezetői nem voltak jó viszonyban egymással, sőt perben is állottak s ez az áldatlan helyzet fajult annyira, hogy a pap ellen állást foglaltak. Az ügyet többször tárgyalta az itteni törvényszék, míg most ítélet hangzott el a nagy port felvert ügyben. A bíróság hűnösnek találta Neamtu bírót és 13 más vádlottat és valamennyit 20—20 napi fogházra és 5—5 ezer lei pénzbüntetésre ítélte.

A sígheti cipészek a csempészet ellen. Saját tud. A sígheti cipészek csütörtökön este gyűlést tartottak. A gyűlésen szóba került a sígheti cipésziparosok tarthatatlan helyzete, amit nagybán befolyásol a csempészet lábbeli. Jogorvoslást kérnek a hatóságoktól a csempészet megszüntetése ügyében és hivatkoznak a minisztérium erre vonatkozó szigorú rendeletére, aminek értelmében a határmentén 50 kilométeres körzetben ellenőrzéseket gyakorolhatnak az illetékes ténylezők. A cipészek joguk orvosulását kéri és követelik a csempészet letörését.

* Egy univerzális szer a fájdalmak ellen. „Közlöm Önökkel, hogy a Togal nagyon jó tapasztalataim vannak. Togalt rheumás fájdalmak ellen használtam s el kell ismernem, hogy a fájdalmak teljesen elmúltak. — Megkísérletem aztán Togalt migrén (fejidegzsába) ellen szedni, itt sem maradt el a jó hatás, úgy hogy a Togal azóta állandóan kéznél van a házamban, mint univerzális gyógyszer mindenféle fájdalmak ellen s azért is alkalmazzuk szívesen, mert csodálatosképpen soha semmiféle mellékhatást nem vettünk észre, mint mások más szereknél. Duschenek Elza, Timisoara”. — A Togal gyors és biztos hatású gyógyszer rheuma, köszvény, idegzsába és hátzomfájdalmak, álmatlanság, spányolnátha és hűléses betegségek ellen. Togal kiválasztja a hűgysavat, baktériumölő, tehát a baj gyökerében támadja meg.

KILENCEVEN UJ LAP MEGJELENÉSÉT ENGEDÉLYEZTEK. Bucuresti. Saját tud. Miután a belügyminiszter felfüggesztette a lapok megjelenítésének engedélyezésére vonatkozó tilalmat. *Bentoiu* belügyminiszter tegnap engedélyezte a fővárosban 43 napilap és 60 időszakos sajtótermék megjelenését, a vidéken pedig 18 időszakos sajtótermék megjelenését. Az engedélyezett lapok kilencven százaléka román nyelven jelenik meg.

A Képes Krónika legújabb száma is a szokott művészi kiállításban jelent meg. Tartalmából kiemeljük a következőket: Gáspár Jenő: Pannonhalmi. Babay József: Kosár. Városi István: Csak úgy régiesen (vers), Rónay Kázmér: Téli tárlat, Aradi Zsolt: Egy újságíró vallomásaiból, Hunyady István: Ne légy költő, fiam! (vers), Kánya Teca: Társas magány. Forgács Ferenc: Akiket elsodort a szél. Gyököcssy Endre: Alföldi gyorsvonatozás februárban, Pap Miklós: Spányik Kornél, Pálfi Margit: Az irástudatlan, Móra László: Elszállt a tegnap, Hunyady Béláné: Az Aja-Szofia, Saád Béla: Mit szói hozzá? Endrődy Béla regényfolytatása, Hadik Etelka: Tenger mellett (vers), Szilágyi Endre: Utazás Budapest körül: Kelemen Géza: Gyógyulás, Asguthy Erzsébet: Jajszó. A kiűnő számot a rendes, népszerű rovatok egészítik ki. A Képes Krónika ára egész évre 350, félévre 180, negyedévre 100 lei. Megrendelhető kiadóhivatalunkba, Oradea, Str. Regele Carol II. No. 5.

Az Alba-Iuliai róm. kat. Egyházmegyei Bíróság Ad num. 203—1935.

IDÉZÉS

Nicoles-ti (Jud. Odorheiu) születésű, volt brasovi lakos, jelenleg ismeretlen helyen tartózkodó *Molnár Zsigmond* feleségének, *Gergely Juliánának* ellene megindított köteléki perében bírói kihallgatásra 1937. március hó 4-ére, Alba-Iulia-ba (Vár. Calea Regele Ferdinand I. Nr. II., Szentszéki tanácsterem) ezenel megidézzük. Meg nem jelenés esetén elmaradunk és a pert távollétében is lejárattjuk. Ezen idézés közhírre tétetik azon célból is, hogy ha valaki az idézettnek pontos címét tudná, azt fentnevezett bíróságnál (Episcopia rom. cat. Alba-Iulia címen) bejelentse, Alba-Iulia, 1937. február hó 11-én. Alba-Iuliai Egyházmegyei Bíróság: *Dr. Kászonyi Alajos* sk. elnök, *Imre László* sk. jegyző.

* Vase, hólyag-, prostata- és végbélbajoknál reggelenként éhgyomorra egy pohár természetes „*Ferenc József*” keserűvíz kiadós, hig ürülést és kielégítő emésztést eredményez, aminek következménye azután jóleső megkönnyebbülés szokott lenni. Az orvosok ajánlják.

Hurokra került az éjszakai razzia során az alvilági „doktor” ur. Arad. Saját tudósítónktól. Az aradi rendőrség az elmúlt éjszaka széleskörű razziát rendezett, amelynek során két veszedelmes zsebtolvaj is kézrekerült. Ezek közül az egyik *Tatule Pavel* ismert nemzetközi zsebtolvaj, aki különböző álnevek alatt működött s társai kiváló ügyessége miatt a „doktori” címmel tisztelték meg. Megállapítást nyert, hogy a napokban szabadult ki a timisoarai fogházból, ahol négy évet töltött, különböző zsebmetszések miatt. A nyomozás során egyébként kiderült, hogy *Tatule* kiszabadulása óta is többrendbeli bünteselekményt követett el s néhány zsebmetszés miatt Constantából és Piatra Neamtól körorzik. A másik ismert zsebtolvaj, *K. E.* ellen jelenleg nincs eljárás folyamatban, így amennyiben közben rá nem bizonyulna valami, rövidesen szabadlábra helyezik.

Féltékeny

Egy pohár malaga

Ismered-e olvasóm, azt a ménesi aszonal is pirosabb és melegebb tűzű, édes spanyol bort, ami a tokaji aszuval egyenrangú s úgy hívják, hogy Malaga-bor? Valamikor ez volt a kedves italom s esténként, vacsora után felhőrpintettem belőle minden nap egy-egy pohárral. És amint átjárt a tüze s hevesebben kezdett dobogni a szívem, a Sierra Tejada kétezer méternél magasabb hegylánc gyönyörű vidékére gondoltam, vagy Malaga város tengerpartjára, a kikötőre, ahol négy világ-rész minden nációja össze-vissza kavargat s ahány hajó, annyiféle nyelven beszélnek rajta. Hamburg, Marseille, Tanger, Oran, Colon, Aspinwall felő közlekedtek Malagából az óceánjárók s a piros fez épp olyan otthonosan mozgott mollóin, mint az angol trópusi sisak. Néha elmerengtem malaga-borom rubin színén s a pohárból arab és mór stílusú dupla ablakrácsos paloták, kacskaringós, kanyargós odon utcák képei délibáboztak álmodó szemem elé. Láttam Malaga gyönyörű renaissance-izlésű templomát, az ósrégi püspöki palotát, a Cervantes színház szép homlokzatát, az arab időkben fennmaradt Alcarada arzenál remekművét, fehér márványkapuját és lángoló temperamentumú, szenvedélyes embereit.

S amíg izleltem pohár malagaborom külföldös, édes, aromás ízét, gyakran gondoltam arra, hogy sok forró napnak és nagy honszelemnek kellett kiérlelnie ezt a szőlőt, hogy levéből semmi más italhoz nem hasonlítható iz és illat árát. És azt hiszem, nem sokat tévedtem ebben a föltevésben. Malaga, — amelyet a föniciák alapítottak és a római időkben már élénk forgalmú helynek ismerték, — 711-től 1487-ig arab kézben volt s csak het-százhetvenegyben — 776 év után jutott a keresztény spanyolok birtokába. Negyszázötven éve ennek. És Malaga most ismét a keresztények kezébe került, szörnyű, véres harcok árán. De megmaradt spanyolnak és kereszténynek.

A borából azonban én nem tudok többet inni. Alvadozó vernek látnám színét, és a sok, sok elszívott keserű, sós ízét érezném benne. Hevítő forrósága a sebesültek és haldoklók lázát juttatná eszembe s a Gibrálor hegy meredek oldalait látnám, ahogy tankok hernyó kerekkel gázolják le az ifjú spanyolokat és ágyuk gránátjai robbantják romokká a Santos Martines templom finomművű falait. És látnám a khaotikus Torcal de Antequera hegy szinte járhatatlan szorosait, amelyekben tízezerrel pusztultak el a testvérharc áldozatai. S a szörnyű vértenger, ami egy félszázévtől óta szakadatlanul áztatja Malaga környékét is, talán még sötétebbre fogja festeni a malagabor színét.

Sötétségből, keserűségből, vérből, könnyből pedig már éppen elég részünk volt. Itt volna az ideje a vérmámorból való felocsudásnak, hogy az igazság világoosságában ne a bombás és gyilkosság szelleme, hanem az egymás megismerés, együtt munkálkodásán való öröm adjon a kezünkbe néha-néha egy-egy pohár bort.

De Malagát azért mégse iszom többet.
(E. Ö.)

KÖD A FOLYÓN

Írta: ÜLBEY IRÉN

A szürke, téli víz fölött,
Vastag, szennyes köd hőmpölyög.
Mint szárazú szörny átölel
Mindent s nincs távol, nincs közel,
Magasság s mélység: nincs, Nehéz
Ködpára hullámába vész.

Idő, a tér, a tárgy, a hang.
Elvész a fény. Fent és alatt
Csak köd kigyózik, köd evez.
A bús föld első napja ez,
Lehet. Köröskörül habos
Semmi él csak: hideg kaosz.

Nincsen égbolt, csak lebegő,
Vak gomolygó víz. Az Erő
Azt sem zárta mederbe még.
Terül, árad az szerteszt
Szeszélyesen. A süket éjjel
A nappaltól nem váltott még el.

Most csak maga a Nagy, Csodás,
A változatlan Változás
Lobog, világít, melegít,
Azáltal, hogy van, létezik.
Az egyedül, ki örök
Ur a sötét vizek fölött

Olvassa el a Scherk arcviz üvegen levő kis könyvecskét. Látni fogja, hogy csak az alaposan megtisztított bőr friss és szép, csak ez bír az egészséges szépség vonzóerejével. Scherk arcviz tökéletesen megtisztítja a bőrt és az arcot ruganyossá, gyengéddé és rózsássá teszi. Üvegek 6 Lel 62,103,164, 300, 475

Ez a könyv megad minden felvilágosítást

SCHERK PARIS - DÉLÉ - NEW YORK

Litvinov, a bukó szovjetcsillag

Írta: Rády Elemér

Tehát az ő csillaga is hullófélben van. A legujabb szovjet jelentések szerint Wallach-Finkelstein-Graff-Litvinov kegyvesztett lett s nincs kizárva, hogy valamelyik legközelebbi Trotzkista-pernél őt is ott találjuk a vádlottak padján, a Zinovjevok, Kamenevok és Radekek után.

Most, amikor olyan nekrológ-félt kell írunk a világpolitikának erről a sötét szelleméről, éles konturokban bontakozik ki faji jellegzetességekben gazdag profilja. Előttünk van a kép, amint joviálisnak látszó sunyi, zsírpárnás arccal ott sürgött-forgott a genfi színpadon s a forradalmárhoz csöppent sem illő frissen vasalt frakkban, hol csendben, ravaszosan és agresszíven — ágált a világ bolsevizálás mellett. Amint fokozatosan tört elő a genfi politikában, abban élesen tükröződött a világpolitika körképének láz-grafikonja. Litvinov tündöklése és csillogása jelentette, hogy a világpolitikában veszedelmes bacillus-telepek képződtek, amelyek az egész európai kultúrát veszélyeztetik.

Most, amikor Litvinov bukófélben van, érdemes ennek a kalandos múltú szovjetvezérnek pályafutására visszatekinteni, attól a perctől kezdve, hogy a lengyelországi Bjolystok ghettojában világot látott egészen a genfi tündöklésig.

Már az igazi nevét is ki kellett kutatni ennek a lengyel zsidónak. Csak kevesen tudják, hogy Litvinov valódi neve Wallach Meier Mózes. A Maxim Maximovics nevet akkor vette fel, amikor többszöri névátvétel után az orosz hangzású Litvinov névvel ajándékozta meg magát. Közben — különböző rendőrségtől körözve, — Németországban Gustav Graff volt, Angliában pedig — Finkelstein.

A névváltoztatásokkal megszakadtak családi kapcsolatai is. Legidősebb testvére, Leó, az 1905-ös orosz forradalom után menekülni kényszerült s jelenleg San-Franciskóban ócskás. Eszter nevű nővére a legnagyobb nyomorban él Varsóban. (Nota bene: Már ő is Finkelstein és sokat panaszkodik fivérére, aki nem támogatja.) Rebeka nevű nővére Angliába sodródott, ahol elzüllött és eltűnt. Solomon nevű fivére banktisztviselő volt, majd a szovjet-kormány párizsi kereskedelmi képviselőjénél kapott állást, ahol azonban már 1931-ben lopáson kapták és elespták. Harmadik fivére, Jonkel, Lengyelországban ortodox rabbinus.

Ebből a díszes családi körből a legmagasabbra lendült Meier Mózes Wallach karrierje, azé a Mózesé, aki minden munkától irtóztatva, már fiatal korában az egyetlen, számára terem-

tett életpályát a forradalmiságban látta s csatlakozott Lenin bolsevista mozgalmához.

Zinovjevhez és Kamenevhez régi barátság fűzte. A cári Oroszországban izgatásért két évre börtönbe zárták és itt ismerkedett meg Zinovjev-Apfelbaummal és Kamenev-Rosenfelddel. Egy fegyencélázadás alkalmával sikerült megszöknie, majd egy általános amnesztiarendelet során hátralevő büntetésének elengedésében részesült.

Igy ismét, polgári foglalkozást űzhetett. Sikerült is a zsidó Günsburg báró cukorgyárában állást szereznie, de itt sikkasztáson fogták, amiért ismét másfélévi börtönbüntetést kapott. Amint kiszabadult, teljes lendülettel fogott hozzá a bolsevista forradalmi munkához. Előbb Párizsba, majd Svájcba küldték, majd Londonba került, ahol megismerkedett Bornstein-Trotzkijjal is. Titkos megbízása a fegyvercsempészség és a terrorisztikus merényletek megtervezése, előkészítése és szervezése volt. Munkatársa a hírhedt agent provokátor Asewjev volt. Az ő ördögi agyában született meg a Sergius nagyherceg és Stolypin miniszterelnök elleni merénylet terve is. Mindig a háttérben állva, távolról irányította ezeket a terror-cselekményeket. Ő maga gyáva volt ahhoz, hogy saját terveit maga hajtsa végre.

Legnagyobb tette az volt, amikor Stalin vasuti merényletének zsákmányát Párizsba csempészte. Stalin 1908-ban Tiflisben a vasuti banktranszport ellen merényletet követett el, amelynél bandája 32 ember életét oltotta ki s ahol sikerült 300.000 rubelt zsákmányolnia. A rablott pénzt a híres A. M. 621.900—63.541. száriát Litvinovnak kellett értékesítenie. A

„pénzművelet“ közben Párizsban elfogták s ismét, most már harmadszor, egy esztendőre kellett börtönben töltenie.

Milyen megcsúfolása minden nemzetközi erkölcsnek, minden magasabb politikai etikának, hogy ez az ember, aki egy rablómerénylet zsákmányában az orgazda szerepét játszotta, 1934-ben Genfben egy tanácsulésen minden ellenvetés és a jelenlevők gúnykacaja nélkül mondhatta: „A szovjetkormány elveti és mindig elvetette a merényleteket, mint politikai eszköz, felháborodással és undorral fordul el ilyenektől, értelmetleneknek és károsaknak találván azokat.“ A genfi palotában nem akad senki, aki halkán figyelmeztesse Litvinov urat a tíflii történetre.

Litvinov a világháború alatt is Londonban volt s amint Oroszországban kitört a forradalom, sietett felajánlani szolgálatait a szovjetkormánynak. A bekapcsolódás azonban — váratlanul — nem ment simán. 1919-ben csupán a kopenhágai követi állást ajánlották fel neki, a dán kormány azonban megtagadta számára az elismerést. Hasonlóképpen járt el két ízben Anglia is. A kudarcok azonban nem kedvetlenítették el, lankadatlanul küzdött, hogy hatalomra kerüljön. 1920-ban sikerült is Csicserin külügyi népbiztos elé helyettes külügyi népbiztosnak kineveztetnie.

Megindította az aknamunkát Csicserin ellen s 1930-ban sikerült is Csicserint kiintrikálnia és magát Stalin által külügyi népbiztosnak kineveztetnie. Ezzel azután megkezdődött a világ közvéleménye előtti szereplése és tüneményes ragyogása a genfi nagy színpadon. Elettének ezt a fejezetét már ismerjük.

Az ő agyában született meg az az új taktika, amelyet a „bolsevik — trójai faló“ módszerének nevezhetünk. Barátságot akart kötni mindenkivel, hogy a legitim szovjetbarátság leple alatt az illegitim bolsevik szervezkedésekkel a félvilágot aláaknázza. A négyfrontok megalakítása az ő ravasz trükkje volt s hogy jól számított, azt az események már igazolták.

Mint világfi mozgott a genfi parketten, nyájas és udvarias volt s talán csak a hátsó zsebében hordott revolverből lehetett felismerni benne az egykori tífli merénylet bűnrészését.

Ez a tüneményes szovjetkarrier most egyszerre derékatört. Moszkvai villájában elmerenghet most azokon a szép napokon, amikor még Stalinnak referált a genfi sikerekről s amikor még Stalin barátságosan emlegette a régi, szép, „romantikus“ időköt. A pompás moszkvai villa — valamelyik szerencsétlen orosz milliomos hagyatéka — kellemetlen börtön most Litvinov számára, aki a genfi szép napok alatt már-már megfeledkezett a fogházi emlékekről. Félelmetes magányában elmélkedhet most azon, hogy, ime, a szerencse még a szovjetben is forgandó...

Az európai közvélemény pedig igazatmondva várja közben, hogy mi lesz a sorsa ennek a veszedelmes, ravasz és undorító „szovjet-diplomatának.“

A női zászlóalj hőse

Lázadás fenyeget a harctereken. Nadjusa nem mehet vissza a frontra. Felbomlik minden ellenállás és hazafelé özönlenek a katonák. Az asszonyok háborús szövetségének felhívása. — Megalakul az első női légió

A. A. Noskoff tábornok emlékirataiból.

Fordította: Fodor Viola

Május közepén Mirov váratlanul Pétervárra érkezett. Nem sikerült keresztülvinnie, hogy Nadjusát besorozzák az ő zászlóaljába. Titokban örült is ennek, mert a harctéri viszonyok a csapatok körében annyira megromlottak, hogy minden pillanatban tartani lehetett a katonáknak a tiszték elleni lázadásától. Izgatók árasztották el a hadsereget s arra biztatták a már amúgy is fáradt, kimerült katonákat, hogy dobják el fegyvereiket és tisztjeiknek tagadják meg az engedelmességet.

Nem volt nehéz dolog az egyszerű katonák előtt — akiknek a magasabb politikai összefüggésekről sejtelmük sem volt — a tiszteket úgy beállítani, mint akik egyedüli okai mindennek, s önkényesen megakadályozzák őket abban, hogy hazatérjenek feleséghez, gyermekhez, anyához, nővérhez.

Itt is, ott is akadnak már tiszték, akiket saját katonáik a szó szoros értelmében szétlőttek; — tiszték, akiknek egyetlen bűnük csak az volt, hogy hazafiúi és katonai kötelességük mellett hűségesen kitartottak.

De más okból is örült Mirov annak, hogy Nadjusa előtt nem sikerült szabaddá tennie a harcterre való visszatérés útját. Postov őrnagy ugyanis a forradalom első napjai óta igen fontos szerepet töltött be az ezrednél. Azonnal megtalálta a módját, hogy a forradalomhoz idomuljon, s a különböző tanácsok és bizottságok megalakításánál mindig elnökként választották meg.

Abban az időben, amikor Mirov visszatért Pétervárra, Postov már rendkívül befolyásos személyiség volt: az ezred keretein belül alakult katonai bizottság elnöke lett s nagyobb hatalom volt a kezében, mint magának az ezredparancsnoknak. Arról még nem is tudott Mirov, ami Postov és az önkéntes között történt. De tudta jól, hogy Postov a kezében lévő korlátlan hatalmat gondolkodás nélkül felhasználná a maga egyéni céljainak elérésére.

TALÁLKOZÁS PÉTERVÁRON

Amikor Mirov, az egykori bajtárs, Naidjenov altiszt outhonába lépett, nem talált ott katonát. Egy bájos, fiatal leány szaladt elébe: — Nadjusa.

Első pillanatban a leány csak a kezét nyújtotta a katonának. De amikor a szemébe nézett, annyi boldog öröm sugárzott onnan feléje, hogy ezt a száraz, kimért kézfogást nem találta elég melegnek, elég mélynek a pillanat szépségéhez. S a kemény katona sok borzalmat látott szeme a meghatottság s öröm könnyében csillogott, amikor a leány meleg csókját az arcán érezte.

Borzongással mesélte el Nadjusa Mirovnak a két tiszt tragédiáját, s a kronstadti vérfürdőt, amelyet a matrozok rendeztek tisztjeik között az államcsiny első napjaiban.

Mirov élénken félbeszakította:

— Azt gondolja talán, hogy ez a fronton más-képpen inegy?

— Bizonyára! — válaszolta Nadjusa. — Különben a sajtó mai szabadsága mellett már tudomást szereztünk volna róla!

— Nem Nadjusa! — mondotta Mirov. — Ott a dolgok ugyanígy állanak, mint itt. Talán egyelőre még kevesebb a saját katonáik által meggyilkolt tiszték száma, de bizony, a mi életünk a fronton most már csak a szenvedések szakadatlan láncolata.

Esőt színekkel festette le a leány előtt a harctéri viszonyokat. Nadjusa mélyen megrendült. Hiszen hallott ugyan már egyet-mást arról, hogy a katonák itt-ott vonakodnak a lövészárkba menni, de azt, hogy a felbomlás szelleme már odáig haladt, hogy a katonák kerekén megtagadják a haza védelmét, sőt, az ellenség helyett saját tisztjeik ellen fordulnak. — nem, ezt a jelen pillanatig nem is sejtette.

Mirov elbeszélésével éppen az ellenkezőjét érte el annak, amit elérni óhajtott.

A leány arca felháborodástól tüzlött:

— Kedves, drága Mirov — könyörgött — vigyen magával! Ha a férfiak meghátrálnak, nekünk asszonyoknak kell példát mutatnunk a haza iránti szeretetből!

Mirov azonban hajthatatlan maradt. Kérve-kérte a leányt, ne tegye kockára az életét és vele együtt mindkettőjük boldogságát.

Ez az érv némileg hatott. Nadjusa — legalábbis egyelőre — nem tett többé említést óhajáról.

KERENSZKI, AZ ELMÉLETI FORRADALMÁR

Mirov kisése megnyugodva tért vissza a frontra. A helyzet időközben még rosszabbra fordult. A katonai parancsnokok kezéből kicsúszott az

irányítás minden joga. Most minden katonai mozdulat végrehajtása előtt a Katonai Tanács hozzájárulását kellett kikérni. Miután azonban a tanács csak azt csinálta, ami a tömegnek tetszett, — a katonákat nem lehetett többé rábírní, hogy szembe szálljon az ellenséggel. A lövészárkban való tespedés elvesztette minden célját és értelmét. Csak a forradalom teoretikusai és azok az emberek, akiknek sejtelmük sem volt a vezéri adottságokról, — tartották még mindig lehetségesnek a tömeget „rábeszélni” és „szavakkal föllekesíteni.”

Kerenszki ügyvéd állt ezeknek az embereknek élén és beszélt, beszélt, szinte szakadatlanul. Abban a pillanatban, amikor beszélt, s lelkesült hűvel hangoztatta a központi hatalmak feletti végleges győzelem szükségességét, — magával ragadta a tömeget, mely életét ajánlotta fel a forradalom győzelméért. Amikor azonban a szavak elhangoztak, a lelkesedés is nyomban szétfoszott, s újra megkezdődött a vég nélküli vitatkozás, veszekedés afölött, hogy menjenek-e még előre, az első rajonalakba, vagy hagyjanak abba minden ellenállást.

„FEGYVERBE, ASSZONYOKI!”

1917. július eleje.

A főváros központjában lévő egyik nagy gyűlésterem bejárata előtt feltűnő nagy a tolongás. Hatalmas plakátok vonják magukra a járókelők figyelmét.

Különösen sok asszony és leány áll a bejárat körül. Némelyek közülök le- s fel járkálnak a gyengen világított utcán s megszólítják az arra elhaladó asszonyokat, leányokat. Ez nem megy mindig egészen csendben és simán. Itt-ott durva szidalmak, s gúnyos megjegyzések hangzanak:

— K csortu! — ordít egy katonabakancsos, kopott katonasapkás férfi az utca közepén. — Be kellene zárni ezt az egész asszonynépiséget!

Súlyos léptekkel közeledik a bejáratához, miközben durván megragadja felesége karját és vaskos szidalmakkal illeti azt a két katonasapkás leányt, akik őrt állnak a plakátok előtt.

„Ha a férfiak gyávák, nekünk, asszonyoknak kell a hazát megvédenünk! Az asszonyok háborús szövetsége hív minden igazi orosz asszonyt és leányt, jöjjen és fogjon fegyvert a haza védelmére! Egyenlő jogokat a nőknek, — de egyenlő kötelezettségeket is!”

Körülbelül így hangzanak a plakátokon álló felhívások.

Élénken vitatkozó asszony- és leány csoportok, polgári és katonaruhás férfiak árasztják el a járdákat. Egyre többen érdeklődnek a gyűlés iránt és egyre több vendég érkezik. Asszonyok, leányok, többnyire egyedül, de jönnek sokan férjikkel, udvarlóikkal is.

Jóval a kezdés időpontja előtt már megtelt a terem. Ezer, meg ezer hallgató gyűlt össze a társadalom minden rétegéből. Vannak köztük gyári munkások, ipari alkalmazottak és házi-leányok, hadiözvegyek és menyasszonyok, szobaleányok és üzletasszonyok, varrónők és diákasszonyok. Egymás mellett ülnek, szorosan összprelve és türelmesen várják a gyűlés megkezdését. A forradalmi légkör, mely már azalomban és konyhába egyaránt beférkőzött, a nők hangulatát is fehérizzásig hevítette.

Mi lesz most?

Ez volt a nagy kérdés.

Az ellenség az országban áll, — a katonák saját tisztjeiket verik — holnap, vagy talán már ma, a németek Péterváron lesznek?!

Végre megnyitják a gyűlést.

Az első szónok, egy középmagas, csontos, szibériai lövész, kemény, határozott arcvonásokkal, kiáltja bele nevét a zsufolásig telt terem feszült légkörébe.

Senki sem ismerte eddig ezt a nevet a hallgatóság soraiból. Nem találkoztak még vele az újságok hasábjain. De most, az első szavaira már mindenki fölriad, mintha villamos ütés érte volna.

NEVEM MARIA BOTSKAREVA!

— harsog a katona hangja. — S amint látjátok, a szibériai ezred lövésze vagyok. Férjem 1915-ben Varsó mellett elesett s elhatároztam, hogy én is a harcterre megyek.

S Botskareva asszony, a szibériai ezred lövésze, sorra elmeséli egyre jobban nekilelkesülő hallgatóinak, hogyan vált egyszerű szibériai asszonyból harctéri katonává. Sőt színekkel festi a haza válságos helyzetét. Beszél a harctéri katonák kifáradásáról, harci csömöréről a egyszerű, könnyen érthető szavakkal fejt ki a vegyes összetételű hallgatóság előtt, milyen katasztrófális következményekkel járna a front összeomlása mindenkire, férfire, nőre egyaránt.

— Ezért kell nekünk asszonyoknak, — folytatja — a zászló alá sorakoznunk, s a gyáva, becsületükről megfélemedezett férfiaknak példát mutatnunk a bátorságból, hazaszeretetből és kötelességtudásból! Nem vagyunk ellenségei az átalakulásnak; — ellenkezőleg: a régi, elkorhadt rendszert félre kellett már egyszer tenni! De csakis azért, hogy szeretett hazánkat megmentjük, nem pedig azért, hogy az ellenségnek kiszolgáltassuk!

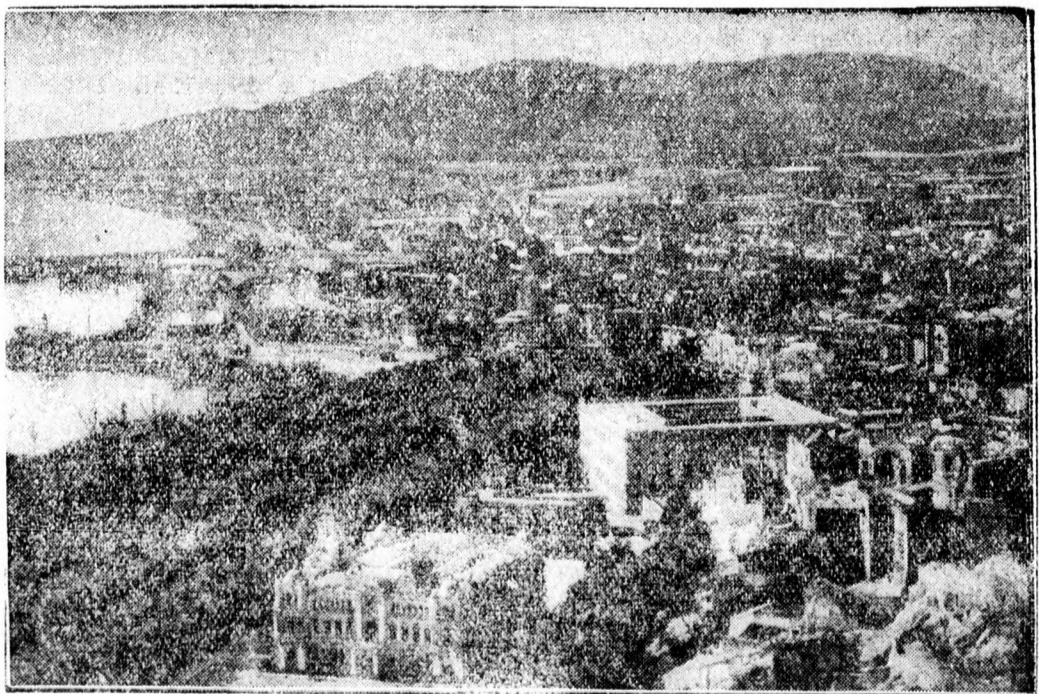
A lelkesedés vihara zúg most végig a termen. Az asszonyok, leányok fölugrálnak helyeikről.

A terem egyik sarkából azonban ellentmondások hangzanak fel. Egy katona, aki csak négy hete hagyta el a harcteret, mert „nem akarta többé végigcsinálni azt a disznóságot”, az azonnali fegyverletételről s a nemzetközi testvériségről kezd szónokolni.

Egy másik katona válaszol: Kerenszki, s a háború folytatása mellett beszél. De asszonyok a fronton? — Soha és soha!

A kedélyek felforrósodnak. Még néhány férfi szól közbe, egymást tulharsogva. Amikor azonban az egyik katona, — egy mogorva, tenyeres-talpas legény, — „az asszonyok úgynevezett hazaszeretetéről” kezd gúnyolódni, — a teremben kitör a felháborodás vihara s a katonát erőszakkal távolítják el a teremből.

Gyorsan helyreállítják a rendet. Néhány szónok beszél még hasonló értelemben, mint Botskareva asszony, majd egyhangú lelkesedéssel határozatot hoznak, mely szerint megalakítják az első női légiót. (Folytatjuk.)

Malaga városa, amelyet rommálítotték a spanyol polgárháboruban.

Schiff Béla cipője:

Tizenegymillió hősi halott élén...

A világháború legelső halottja. — A lebontott „szegyszobor”. — Beeihoven első szereplése. — Salm herceg halála. — A Zeppelin-katasztrófa. — Ezerháromszáz orosz hadifogoly csontja. — Francia, muzulmán, román, magyar és szerb katonasiok...

Mélységes csend üli meg a timisoarai katonatemetőt, amelyen csak időnként suhan át távoli trombitajelek hangja...

Timisoara, február hó.

Valahol messze trombitaszó mellett masztornak a katonák... Jobbkéz felől a tágas gyakorlóter, amelynek szélén a levegőben himbálózó fehér orrmány jelzi a repülőállomást. Errebb sárgastrafos önkéntesek gyakorlatoznak: sorakoznak, szétválnak újra összesereglenek. Balról katonai műhelyek, telepek s az udvarokból időnként trombitajelek harsogása hangzik... Ennyit lát a szemlélő kívül a kapun... S ha belépünk, a kapun túl a katonatemető mélységes csendje. Csend és mozdulatlanosság. A falakon belül az útmenti fenyvesfasor is hallgat, gyenge ágai között még szellő sem zizeg. Idebent csak időnként suhan trombitajelek hangja, az is halkkal, letompítva, mintha messziről jönne, talán távoli, nehéz álomból. A katonatemető télen... Ki is járna most itt? Néhány lépésnyire a közepén, magas vaskereszt, kőtalapzatán ez az egy, annyira jellegzetes és annyira ideillő szó:

„FAX”.

Nem messze újkeletű mauzóleum és egy frissenhantolt katonatiszti sír, sok-sok koszorúval... Az utóbbi körül elmosta az eső a lábnyomokat és csak a mauzóleumhoz vezetnek friss nyomok. Legfeljebb idáig akad látogató. Egyébként mindenütt érintetlenek a felázott utak. Néhol a szegletben fehér hófoltok összegyűgyva. A nagy vaskereszt talapzatára még Mindszentekkor kitétt barnára száradt fenyőkoszorú jelzi, hogy azóta bizony alig fordult itt meg valaki.

Végtelen fejtaerdők ködképe kísért...

Katonatemető... mindenütt van ilyen, mindenütt a maga sajátos érdekességeivel. A timisoarai katonatemető is érdekes és tulajdonképpen egyik része, az úgynevezett hőskötemetője vonzott ide. Évekkel ezelőtt, amikor ezt megalkották, a maga nemében egyedülálló különlegesség hírére jöttem ki, most meg arról esett szó, hogy a négy álló esztendeig dülő világháború legelső áldozatát is ez a temető fogadta magába... Istenem! A retentő világháború legelső halottja!... Micsoda óriási tömegek sereglettek akkor egybe a temetésre és talán akkor még senki sem gondolt rá, hogy azt az elsőt nem százak és ezrek, de százazrek és milliók fogják követni! Ki gondolt rá, hogy nemsokára egyáltalán nem lesz már szenzáció, háborús hősi-halottat temetni, amint azt egy szomorúan megkapó felvétel mutatja. Igaz, szerb hadifogoly temetéséről készült: a temető falának a tövében a sír az egyszerű koporsóval és mindössze a sírszó meg egy szanitéc-áltiszt képviselte a gyászoló közönséget.

A világháború legelső hősi halottjának sírjához visz az utam s a frontok megettől végteleen fejtaerdők ködképe kísért... váltakozva... mintha a mozi vásznán egymást végeszakadatlán folytonosságban összekapírozott, fotomon-tázs-szerű képek követnék... Így közeledem a hőskötemető felé. Két nagy részre osztották a timisoarai katonatemetőt. Az első a helyőrségi, a másik a világháború hőseié. Tulajdonképpen: csodálatos ez a temető. A földi lét múlandóságán túl memento a földi lét emlékeinek múlandóságára is idelelenn. Hát ez az egész? — kérde az ember például a „helyőrségi temetőben”, ahol tán egy állásban meg tudná számlálni a sírokat síremlékeket. Hiszen ide százhatszázöt esztendő óta mindig csak temettek, temettek! Régi iratok és anyakönyvek szólnak róla, hogy 1771-ben keletkezett ezen a helyen a katonatemető és mellette a „városi polgári temető”. Hány kitűnő, sőt neves katonakerülhetett ide, de az idő lassan-lassan be-süppedtette a sírokat, e mosódott a sírdomb. A régi sírok helyén újakat ástak s idővel

azok is eltűntek. Hely volt mindig elegendő, ha kellett s a számtalan láthatatlan sírról csak azért tudunk, mert fenntartották a temetőt. 1771 előtt huszonkét évig a Scudiér-liget helyén volt a katonai meg a polgári temető: ezt például már senki sem tudta. Csak amikor 1926-ban árkot vágtak a park talajába s a vídában kergetőző gyermekek játszótérét is átszelték, hogy vízvezetékét kapjon a népfürdő: ámult-bámult mindenki az emberi csontok egész garmadáján, ami itt a földből kikerült. Meg a koporsók maradványain, amelyek között rózsafüzérek és szentérmek akadnak. A véges lét emléke is véges e földön s csak az Öröklét könyvében van feljegyezve...

Ruppenhal Péter banai utóscugszűrő volt az első a gázsi riporton...

Gondosan, salakkal van feltöltve az út, ahol átvissz a hőskötemetőjébe. Ez a töltés is Mindszente-kor napjáról való, amikor impozáns gyászünnepeket rendeztek. Ez az út tágas tér-

Sasdíszes obeliszk a német léghajósok sírján

A francia sírok közelében németeké. Cementtel körükerítették a sírokat. A közepén obeliszk sassal. Közadakozásból emelték annak idején a síremléket: német léghajósok nyugszanak alatta. Itt érte őket a katasztrófa a város közvetlen közelében, amikor Zeppelinjükkel — az L. Z. 86-tal — bombázó útról meg-terve éppen leszállni akartak. Amikor már teljes biztonságban érezték magukat... 1916 szeptember 4-én történt ez s a Zeppelin legény-sége "olt kapitánnyal, Brenner, Köstlich és Krämer tartalékos hadnagyokkal együtt életét vesztette. Érdekes hogy erről a Zeppelin-katasztrófáról az akkori napilapokban egy szót sem találni. Nem lehetett megírni, még a temetést sem, amely pedig ezeket és ezeket gyűjtött egybe, éppúgy, mint annakidején az első hősi halotté. A szomszédos Sanandrei község határában állt a németek Zeppelin-hangárja. A hozzátartozó vízmedencét ma is használja a környékbeli lakosság — strandfürdőnek. A huszonegy év előtt elmaradt riportot most már nehezen lehet minden részletével pótolni. Az L. Z. 86. leszállása közben történt a katasztrófa, a gondola leszakadt s a személyzet nagyrésze szörnyethalt. A kormányvesztett léghajó aztán Freidorf felé sodródott — a töb-

ségén át újra hatalmas kereszthez vezet. A kereszt mellett jobbról-balról egy-egy magassban-nyúló ívlámpa, mögötte a kriptaszerű „ossarium” — csontok csarnoka. Mindenfelé rendezett strágyakon glédába állított egyforma fej-fák sokasága, a háttér pedig: a temető falára festett fekete keresztek. Ez a hőskötemetője, amelyet 1928-ban kezdett rendezni a hőskötemetőkét gondozó egyesület a téparancsnoksággal egyetemben. Ugyanis főleg ezen a területen voltak eltemetve a világháború halottjai. Régebbi sírok is megmaradtak itt-ott. Száz év előtti császár-királyi téparancsnok vöröses sírköve. Imitt-amott még egynéhány ilyen vöröses kő. Jóval arrébb meg mesteri síremlék kő-urnával: „Joanni Fitz Gibbon tribuni legionis pedestris, Irlando nato...” olvasható a latin sírfeliraton. Senkisem tudja, hová veti az élet és hol talál rá a halál: az irországi származású Fitz Gibbon ezredes is, akiben a harmincegyedik gyalogezredbeliek „kedvelt vezérüket, atyjukat, testvérüket” gyászolták, Timisoarán érte 1806-ban a váratlan halál. Ugyszólván válamennyien, akiknek csontjai ebben a temetőben nyugszanak, messzi földről, más és más tájakról indultak egykoron neki az életnek... Az egyik „láblában” románok: Joan Radu R. 76. Inf., Stefan Mihalache R. 41. Inf., Filip Stan. Egy másikban: Vasilije Artuckuin 246. Inf., Ivan Piscoik... ezek oroszok. Másutt a fejük alatt magyarok: Paul Joan Cesely R. 55. Inf., Sandor Erdei R. 2. Husár... stb. Aztán szerbek. A többitől különböző cementkeresztek csoportja a franciák sírjait jelzik. Francia hadseregbeli tagoké, mert míg egy egyes keresztelekről nevek olvashatók, mint: Fougère Louis, Poignonet Francois, Lieut. Valentin Andre Pierre. — addig a keresztek között itt-ott csak cementoszlopocskák, csillaggal, félholddal megjelölve. Gyarmati katonák sírjai: napugaras hazájukból, de messzire jöttek meghalni Mohamed ben Allaben, Larbi Ould ben Ahmed, Bouhard ben Boin, meg a többiek...

bit Simonich Miksa freidorfi plébános igen érdekesen beszél el.

— Kezdetben — így emlékszik vissza Simonich plébános — szédületes magasságra szállt a Zeppelin. Aztán Freidorf felé tartott s a község délnyugati szélén, közel a vasúti átjáróhoz, oly mélyre ereszkedett, hogy legelő kötele a földet érte. Ha ezt a kötelet valaki az útmenti fák egyikére csavarta volna... talán meg lehetett volna menteni a léghajót. De nem mert senki sem hozzányúlani. A jerdén lebegő Zeppelin a vasúti töltésen áthaladva már a földet súrolta s a Bálint-féle téglagyár melletti kukoricásban csonka motormaradványa is lehorzsolódott róla. S ezzel együtt az a szegény német katona is, aki rajtamaradt. Ez a katona a zuhanáskor medencecsontját repesztette el. A Zeppelin pedig tovább vándorolt s a Béga közelében, valahol a jelenlegi cukorgyár táján megállt. És összeroppant. Mint valami derekbe-tört hatalmas szivar mevedt az ég felé. S ekkor a gáztartóban végighúzó folyosóból — ha jól emlékszem — két katona került elő. Semmi bajuk sem történt. A Zeppelin roncsait német katonák szedték szét s anyagát — több mint húsz vagon kellett hozzá — Németországba szállították. Az a katona pedig, aki Freidorfnál zuhant le a motorral, a timisoarai körhízházba került. Ott talált rá Kovács István dr. akkori tábori lelkész, jelenleg nagybecskereki prelátus-plébános. S az iszonyú kínok között letengő német katona lelkendezve újságolta a lelkésznek:

— Hochwürden, ich habe eine tote Jans gesehen!

— Amikor a Zeppelin zuhanóban volt, a mezőn döglött libát látott (tote Gans gesehen). Ez a lelkendezés — mondja tovább a plébános — teljesen bevilágított Németország akkori nyomorába. Ez a szegény katona retentő fájdalmai közepette sem tudott megszabadulni a döglött liba emléktől... Micsoda bőség lehet ott, ahol döglött libák hevernek az útszélen...

Egyébként a freidorfiak jó ideig a Zeppelin külső impregnált burkából készült ponyvát használtak, a belső vászonrészekből pedig alsóruhákat szabtak maguknak. Éppúgy, mint a sanandriei az összeomlás után, amikor a Zeppelin-hangár fémváza visszamaradt, annak egyes részeit értékesíteni akarták. Felmászva a magas építményre, addig csavargatták le az egyes alkatrészeket, amíg a roppant építmény összedőlt és négyen az életüket veszítették... Ezeket a visszaemlékezéseket idézi fel a hőskötemetőjében a német léghajósok sírja, haláluk

Betegség esetén először a lázat kell leküzdeni!

— „39 fok!”
— „Mit tegyek doktor úr?”
— Alkalmazzon egy CARMOL*)-os bedöröslést és megszabadul a láztól.

* Carmol a legjobb bedöröslőszer meg hűlés, gripa, reumatikus fájdalmak és láz ellen. Ára üvegenként 22 forint.

pedig — hiszen az egész város szemeláttára történt a katasztrófa — annakidején valóban mély, megrázó benyomást kellett.

Ezernyi sír ontja a csontokat...

Tovább megyek, hogy „az első hallott” sírját megtaláljam s a glédába állított fejfák tömege között egyszer csak felelevenedik előttem az a kép, amely évekkal ezelőtt tárult itt fel. Amikor „a maga nemében egyedülálló különlegesség” hírére jöttem én ki a katonatemetőbe. Ez akkor volt, amikor a mai hősök temetőjét rendezték. Katonatemetőben a holtak birodalma is, — ha már csak időnként suhan is át rajta távoli trombitajelek hangja — katonai parancsnokság alatt áll. Így volt ez akkor is. A rendezést csak úgy lehetett megéjteni, hogy új sorakozót tartottak. Új csoportozásban állították glédába a fejfákat. És egy-nyit azokat, akik alattuk nyugodtak. A hősi halottakat annakidején sorba egymásután temették el, amint sorjában meghaltak. A rendezés alkalmával exhumálták és újra eltemették őket. Amikor néhány évvel ezelőtt ide kijöttem, javában folyt ez a munka. S ha a frontmögötti végtelen fejszaerdők ködképe kísért: itt akkoriban még sokkalta megrendítőbb kép tárult a szem elé. A fejszaerdők alatti sírok megnyitottak. Közülük ezer nyitott sírt láttam akkoriban. És minden egyes sír mellett a hősi halottak maradványa. Koponya és csontok. Amerre csak ellátott a szem: tatóngó sírok, koponyák — koponyák és csontok. Ezer nyitott sír... nyomászó, fülledt és fojtogató lézas ólom? A kép összefolyt és olvasni lehetett belőle: háboru... Aprócska koporsókat hoztak az egyes sírokhoz: elért bennök egy-egy koponya s a hozzá tartozó néhány pár csont. De ezernél sokkalta több koponya akadt: a régi elfelejtett sírok nyoma is ott volt mindenütt. A névteleneké, akiket százhatszázalékos esztendő óta ide temettek.

... Továbbmegyek. És ekkor társam akadt. A temetőcsész, a sírásó látott meg távoli kunyhójából és jött kalauzolni. Ez a sírásó: asszony. Gabányi Emiliának hívják és negyvennyolc év óta lakik a koltak birodalmában. Itt született a temetőben negyvennyolc év előtt és itt nőtt fel a nagyapja mellett, aki mint obsitos őrmester nyerte el régen, nagyon régen a sírásói tisztet. S amikor meghalt, asszonylétére is az unoka lett az utód, mivelhogy a katonatemető minden zeg-zugát ismeri és bármelyik sírhoz elvezeti az érdeklődőt. Még a temetés részleteit is elmondja. Ez az asszony, akinek egész világa ez a katonatemető, a hősi halottakról is pontos adatokkal szolgál.

Hatezer háborús halottat temettek ide. A sírok nagyrészt felbontottuk a rendezéskor, úgy, amint azt Olaszországban is tették. Ezerháromszáz orosz katonai csontjait már nem temettük el új sírba: ezek a csontok lettek az „ossarium”-ba befalazva. Ezerháromszáz honokszákból vittük oda a csontokat. Mindent pontosan lajstromoztak, az egész hősök temetőjéről a legpontosabb jegyzéket készítettük. Most aztán tényleg rendezve van minden. Negyszázhuszonkilenc olasz hősi is itt volt eltemetve. Ezeket az olasz kormány exhumáltatta s a hősi halottat megillető pompával hazaszállította.

Az asszony vezet aztán el az „első hősi halott” sírjához.

A legelső

A többitől különböző sír. cementtel bekevertve. Nagy fekete márványkő, rajta a név:

— Peter Ruppenthal geb. 28. März 1891, gest. 9. August 1914.

Meghalt 1914 augusztus 9-én.

És üveg alatt a fényképe. Lenyírt haj, kerek arc. Szolgálati érem a mellén a vállon a lövész-zsinór. Feszesen néz le a képről Ruppenthal Péter. A hetedik utász-zászlóalj cugszfűrerje. Ő volt a világháború, a rettentő világháború első hősi halottja. Őt érte elsőnek a szerb puskából kiröppenő halálos golyó...

Valahol Zimony táján dördült el az első ágyú.

Valahol Zimony táján érte az első fegyvergolyó Ruppenthal szakaszvezetőt. Közlebbit nem tudni. Az akkori napilapok szerint napokkal a halála előtt történt a sebesülés. Bajtársai a csatamezőről a tábori kórházba vitték. Onnan egyenesen Timișoarára szállították.

Ruppenthal Péter, a Reșița melletti Valiugról való fiú volt az első, aki odafönn a csillagos égben megjelent a gigászi raporton. Valóban gigászi raport: négy esztendeig tartott a nagy sorakozó... Négy esztendeig napról-

napra százan és ezren álltak ki a nagy raportra a banati szakaszvezető mellé:

— Jelenem alásan hősi halált halltam... megérkeztem.

Nőtt, egyre nőtt a sor, a tengernyi sokaság... ki tudná megszámlálni? Voltak, akik legalább megkísérelték az összeszámlálást. Tizenegy millió...?

Es ott haladt ez a mi Ruppenthal Péterünk, ez a banati fiú, aki most a timișoarai katonatemetőben porlad, a menet élén... Tizenegy milliónyi hősi halottak élén...

„Az első hősi utolsó útja” és hasonló címek alatt számoltak be a napilapok a temetésről. Tizezrek járultak az egyszerű koporsóhoz. Rengetegen kísérték ki a helyőrségi kórház udvarából a katonatemetőbe. Tábornokok, az egész

tisztikar. Asszonyok, leányok tengernyi virágot hoztak. A gyászszertartást Bohus Károly evangélikus lelkész végezte. Megjelent Glattfelder Gyula dr. csanádi püspök, Laszly dr. táblaelnök, Geml polgármester, Ferenczy Sándor alispán... meg az egész város.

Akinek az első golyót szánták, a sírján ez nincsen feltüntetve. Aranyozás közé ékelten szerényen ezt vésték az adatai alá:

Wie wird ein Jüngling
seinen Weg unsträflich gehen?
Wenn er sich hält
nach Gottes Gebote.

— Hogyan járja meg útját büntetlenül az ifjú?... Ha megtartja Isten parancsait,

Egy földben pihen a szakaszvezető meg a herceg

Mély-éges csend. Mozdulatlanság. Indulunk. A sírásóasszony töri meg a csendet. A szoborról beszél — a szegényszoborról.

Igaz, ez is már idekerült a katonatemetőbe. A „helyőrségi temetőbe”.

Ennek is akadnak nevezetességei.

Mindjárt maga a szegényszobor. 1851-ben tette le alapkövét Ferenc József, a városháza előtti téren. Hatalmas, tizennyolc méter magas gótikus mű, hajdan szoboralakok is díszítették, amelyek a császári helyőrség erényeit szimbolizálták és szörnyalakok voltak a talapzatán. Felfelé vicsorogtatták a fogukat. A honvédeket jelképezték, akik a várost nem tudták elfog-

*****

FELHŐS ÉG ALATT

Írta: NAGY MIKLÓS

Az ablakomnál állok.
Eső veri a tájat,
Hosszú, nehéz eső.

Ma én a mélybe látok,
Ezer csövecskét látok
Ott lenn a föld alatt.

Csorog horpadt sírokba,
A holtak csontját mossa
Csip... csöp... a bús eső.

Segít az elmulásnak...
Eső veri a tájat
És veri lelkemet.

S ahogy így gondolkodnék,
Átszól hozzám a szomszéd:
— Ez ám derék eső!

— Ezt várta búza, árpa.
A kiszikkadt határban
Most zsendül a vetés!

*****

lalni... Ez volt a szegényszobor. A szörnyalakok már rég lekerültek róla, a többi részét 1918-ban döntötték le. A toronyzerű művet tavaly télen bontották le. Kihozták a katonatemetőbe: úgyis teljesen a múlté, hát felállítják a sírok között. És most úgy beleillik a temető esődjébe, hangulatába... Helven vagy nyolcvan darabra szétszedve hever szerteszt a felázott talajon. Nem állították fel újra és ki tudja, mikor állítják fel. Ott hevernek darabjai a negyvenkilences várbeli halottak közös sírja körül. Hiszen van is köze hozzájuk, legalább is a katonahalottakhoz. Negyvenkilencben, a százhat napos ostrom idején a körülzárt várból nem vihették ki a halottakat a temetőbe. Ha katoná volt, ha civil, ha férfi, ha nő: sorjába egymás mellé temették őket a székesegyház mögötti sánctetőn. Fésűszerűen álltak ott a sírhalmok. Nehéz ágyúzás idején csak éjjel vitték ki oda a koporsókat. Harmincöt évvel ezelőtt, amikor a várfalakat lebontották, nyitották meg a sánctető sírokat is. A sok csontot idehozták egy közös domb alá. Ágyúcsövekhez erősített hatalmas láncok fogják körül a dombot. Hogy a várfalak leomlottak, a láncok is a temetőbe kerültek, miként legutóbb a szegényszobor: a várkapukhoz vezető felvonóhidak láncjai voltak ezek...

Ezek csontjait érintette az akkori „rendezés” is. Persze, nem csupa „császári” pihen a domb alatt. A tudós Lapónyi Alajos piarista-rektor például, aki a régi piaristemplom tornyáról az egész környéket belátta, napról-napra jegyezte fel az ostrom eseményeit. Bizony nem császári-fű bejegyzések voltak ezek. Addig írt, míg a kolera ragadta ki kezéből

a pennát s aztán vitték őt is a sánctetőre... A dombtetőn lévő emlékkőre, csak a katonák neveit jegyezték fel. Mellékesen megjegyezve: elég „szerényen”. Mert ezek szerint a hosszú ostrom alatt a császári várban mindössze öt tiszt és százötvenöt közlegény esett volna el... és „meghalt” kilenc tiszt, 1424 „személy” és két tisztnek a felesége. A taktikázó és takargató, a „Rückwärtskonzentrieren”-t kitaláló császáriak következetességükben még a temetőbe is kivitték módszereiket. Ott említik például mindjárt a kettes ulánusok kapitányát Salm Reifferscheid Dyck Frigyes herceget is a „meghaltak” között, holott köztudomású, hogy egy kirohanás alkalmával esett el, 1849 május 12-én, amikor Dézsy Zsigmond huszárfőhadnagy bravúrosan megkergette az ulánusokat. A hagyomány szerint Dézsy a kardjával szét hasított a herceg koponyáját. És mégis: a sírkő csak augusztus 1-re teszi a halálát és a katonai halotti anyakönyvben még augusztus 1-én sincs bevezetve. Egyáltalán nem anyakönyvezték. Pedig amikor a sánctetőn exhumálták, valóban ketté volt hasítva a koponyája. Még fényképet is küldtek róla a családnak... A hagyomány igazat beszélt. Ilyen furcsa nevezetességei is vannak a timișoarai katonatemetőnek, amely egyformán magába fogadta az egyszerű cugszfűreret, meg az előkelő herceget — akár „elesett, akár „meghalt”...

„Sta viator...”

S a domb mellett még egy tömegsír rengeteg „katonai személy” nevével. A sírásó-asszony ezt mint kuriózumot mutatgatja. Senki sem nyugszik benne. Amikor 1912-ben lebontották a régi piaristemplomot, a legelső helyt bedőlt kriptájából a csontokat kiemelték és közös sírhelyre, a városi polgári temetőbe vitték. A közös síron nincsen felírás, ellenben az anyakönyvekben megállapítható „katonaszemélyek” nevét a katonatemetőben öröklítették meg. Itt olvasható Greth Johanna, altábornagyneve is. Az előkelő hölgy, aki szintén odaát, a második temetőben porladozik, 1823-ban halt meg Timișoarán, ötvenhárom éves korában. Férje várparancsnok volt. A régi piaristemplomból ide hozott eredeti sírtáblája, amelyet azóta elloptak a katonatemetőből, leánykori nevét is feltüntette: von Honrath... Ez az előkelő hölgy valamikor tizenötévesztendő szöszke bakfis volt. Bonnban, Breuning udvari tanácsos házában sokat megfordult s ott találkozott mindig van Beethoven nevű művésszel. Aki ifjúkora ellenére is már udvari orgonista állását töltötte be. Pajzán, esengő hangon szentimentális dalokat énekelt a szöke leányka, Jeanette d'Honrath és Beethovennek, a világhírű mesternek életrejelzői bájos képet vázoltak róla, mint a nagy komponista első szerelméről... De egyszerre feltűnt egy Greth nevű osztrák kapitány...

A kapitányból idővel altábornagy lett, a hajdani szöszke bakfis pedig belekerült a timișoarai kriptába s onnan egy tömegsírba. És végül Beethoven első szerelmének ellopták a sírtábláját...

Herceget és közlegényt, hőst és más halandót — regényes és egyszerű sorsot egyformán eltakar a sír. A katonatemető kapujánál két régi, művészi sírfelirat van kiszögezve. Ezeket is a régi piaristemplomból hozták. Az egyik egy várparancsnoké, a másik egy bányatanácsosé. És mindkettő megállásra szólít. „O homo siste gradum...” kér az egyik, a másik katonásan mondja: „Sta viator...” S a hatalmas úr a későbbi vándortól ugyanazt kéri, mint a sok-sok ezer névtelen, sírtábla nélküli is: „Ora pro eo...” Egy imát érte... értünk.

BÉKEKÖTÉS

Irtá: TOKAJI OLÁH BÉLA

Keresztes Tóth Imre gazda tizenöt kerek esztendőn át tartott haragot Debrecen városával. Eme barátságatlan indulatáról azonban a pemes város mitsem tudott. Hej pedig, ha valamelyik városházi „bényalatos”-nak csak egyszer is eszébe jutott volna, hogy ütődött apai szíve megkeseredésének oka után kutasson, — a hajdudorosi hűségese íródeákjának tolla most ujjongó sorokat vethetne papírra.

Mivelhogy világraszóló dicsőség hajnalhasadása vala akkoron, amidőn Keresztes Tóth Imre nemzeti úr meghasonlott a világgal. Egyben pedig kemény fogadalmat tett, hogy harccal sem fordul többé Debrecen felé. A vastagnyakú és hajlíthatatlan gerincű szittya adott szavát meg nem szegte volna élete árán sem. Még a leveleket sem fogadta el, melyeket Debrecenben adtak postára. A javakorában lévő, tagbaszakadt, egykor vígkedvű férfin búskomorság vett erőt. Kerülte a társaságot s embertársaival csupán elkerülhetetlen szükség esetén érintkezett. Lehajtott fővel bandukolt az utcán s igyekezett kikerülni a járőrkölket. Nem érdekelte többé sem a gazdakör, sem a politika.

Akadnak merész halandók, akik vigasztalni próbálták. Am hiábavalónak bizonyult minden lélekmentő, nemis igyekezet. Imre gazda csak annyit dünnyögött:

— A vin Ambrus cigány tavaly elhajtott fülem egy hizót. Másnapra megbánta. Merhát ez a vin cigány utolsó kúdús lífje is becsületes ember. Nem kellett csendőrközésre adni: magától visszahozta ípsígbé' a jószágomat. Debreceny azonban' a lelke kincsit rabolta el. Hiába kírtem, könyörögtem, rimánkodtam, nem adta vissza. Hahát erkőse nincsen nékie, pusztúljik el, sülyedjik a föld alá, világ szígyenire kü kövön ne maradjék!

Keresztes Tóth Imre tehát hajthatatlan maradt adáz haragjában. Holott — mint mondtam — akkoriban éppen hajnalodott. És nemsokára kisütött a nap: új dicsőségnek diadalmas napja. Amde Imre gazda nem akarta látni az aranyló sugarozót, nem akarta hallani az Örök Szépség himnuszát. Pedig istenáldotta Szent Magasságban pacsirta énekelt. És a dalos madárhoz éppen a nemzeti úr szívének-lelkének volt a legtöbb köze...

Keresztes Tóth Imre igen tekintélyes civis családból származott. Olyanból, amelynek minden tagja juhtartó gazda volt. Debrecenben az a polgári regula, hogy mindenki haladjon a maga útján. Akinek elei szappant főztek, legyen maga is szappanos. Csizmadiafiak maradjanak meg a tisztos ösi iparban. Azonosképpen történjék a disznóhízlaló, marhakereskedő, lótartó és juhtartó gazdák nemzetségeinek körében is. Az elődök foglalkozásához való hűségese ragaszkodás örökbíti a családbéli tekintélyt. Hitvány, sehonnai az, aki megcsúfolja a hagyományt s több, különb akar lenni, mint apja-nagyapja volt.

Igy állván a helyzet, Keresztes Tóth Imre is kijárta a juhtartás nehéz tudományának nagy iskoláját. Süldő legény korában „kicsapták” a Hortobágyra, ahol hosszú, keservesen nehéz esztendőknél át bojtárkodott. Az elevenesű, ugrifüles, jóvérű gyerek rövidesen kitanulta a juhászok minden csinját-binját. Ezután számadóvá lépett elő. De még ekkor is idegen gazda szolgálatában. Pedig az édesapjának messzehatáron híres juhásza volt. Emiatt sokan — különösképpen az értelmesebb fehérepek — szemrehányással is illették idősb Keresztes Tóth uratam:

— Ugyan, hát van lelke kigyelmednek, hogy egyetlen ides fíját cselédkenyírré, más kutyájává szegődteti el?

A nemzeti urat azonban nem olyan fából faragták, hogy meghátráljon.

— Beszljél pályinka, beszljél! — böfentett rá hlyenkor a lefetyelőkre. — A kölyök ott marad, ahová én parancsoltam. Tanulja meg a rendet, meg oszt' szokjik hozzá a méltatlan bántalmazásho' is. Ugy lesz belőle ember.

Hát az is lett: a nagy pusztá legszakértelmesebb, legmegbízhatóbb számadó gazdája. Egész ember, aki mindig feltalálja magát. Esőben, viharban, pusztító dögvészek idején, fejkor, nyfráskor tudja és maradék nélkül teljesíti kötelességeit. Emellett tud a fehérepek nyelvén is. Széptevésben, táncban fáradhatatlan, italozásban és a kampósbót kezelésében félelmetes.

Vége az öreg gazda is belátta, hogy elég volt a „cselédkenyír”-ből.

— Na gyerelem — szolt hát a szépszál le-

gényhez — ezután a magad gazdája leszel. Nékem már ugys teher a sokféle piszmozgás. A te gondjaidra bízom a nyáját, magam meg csak a földemnek ílek.

— Ertem, idesapám!

— A csudát érted. Azt se tudod, mikíppen kezdjél hozzá.

— Hát'szen nem a fülelen hevertem én se bojtár, se számadó koromba'. Meg oszt' a fejem-lágyára se estem vóna ippen...

— Jó, jó, csak ne feleselj. Lássuk: mivel kezded?

— Elsőbben is számbaveszem a nyáját, osztán...

— Lassan a testtel, hékás! Még nem tartunk ott. Először is asszonyt hozol a házho'. Takaros, dógos asszonyt. Merhogy úgy tud meg: nem juhtartó gazda az, aki asszony nélkül, ebek harmincadjára íl.

— Hiszen ha csak ez a baj! — derül fel a nyalka legény képe.

— Nete-ne! Tán van is mán valaki, akinek a szemlye tecik a szemlyednek?

— Van hát! Pógár Kiss Rozál, a mi utcánk-bul...

— A Bálint jánya? Abba belenyugszok. Főgye is van, háza is, píze is, erkőcse is. Meg oszt' ú is juhásznemzetsígbül való.

Az esküvő hát hamarosan megtörtént. Utána hetedhétországra szoló lakodalom következett. Még hajdunánásiak is voltak a vendégek között. A fiatal Csíha Karsai váltig dicsekedett is a nánási gazdafiaknak:

— Olyan testhe'álló dinom-dánomról tik mégcsak nem is álmodtatok. Egyvígtibe három-nap-háromciccka huzták a füstösök. Ettünk, ittünk, jártuk a „kállai kettős”-t rogyásig. Negyednapra kezdődött a teréfálkozás. Csicsó István bátyámnak még a lágyika is megfájdult a röhögistül, mikor felugrottam az asztalra, oszt' a sarkantyus csidmámmal belelptem az ítelbe.

Ijabb Keresztes Tóth Imre hamarosan beleélte magát az új gazda szerepébe. Tollasodott is jócskán. Házaasságuk tisztos boldogságát pedig gyermekáldással jutalmazta az Eg. Imre gazda jól gondozta gyapjas barmait; azok meg hűségese fizettek selymes gyapjúval, bőzsírú gomolyával, túróval, friss báránynemzedékekkel, hússal, fagygyúval, és bórrel is. Az öreg gazda halála után megvette örökáron a nádudvari határ legszebb birtokát: az „Álomzug”-ot, melyen tágas-takaros lakóházat építtetett. Itt élt aztán, halkszavú, betegeskedő feleségével és gyönyörű leánykájával, aki valósággal a szemefénye volt.

Haj, de ború nélkül nem adatik derű. Rozál asszony egyre hervadozott s egy szomorú napon spja mellé költözött. Örök lakást kapott a debreceni vén temető akáclobujai alatt. Az időelött megözvegyült gazda szívének titkos mélysegeiből még hosszú hetek multán is fel-felszakadt a nehéz férfizokogás. Vigasztalóást csak egyetlen gyermekének — Rozika leányának — nevelésében, apogtatásában találta.

— Rozika az én legdrágább kincsem, minden boldogságom. Ürette dógozok, gyűjtök, irette ílek-halok — mondogatta vasárnaponként a gazdakörben.

— Hát ami azt illeti, ügön szípsíges rózsabimbó az a kis fityfity, — adja fel erre a szót Kun Ferenc nemzeti uram, akiről ország-világ tudja, mikép a szoknyát viselő emberiség irányában szerföltött „játikos természetü.”

Imre gazda rögvést le is inti:

—Nocsak-no! Nem paraszti kertek számára bimbózik. Uri kisasszonyt nevelek én a jányombul...

— Nem is vezet ám a' semmi jóra. Ügön megbánhatja még kigyelmed...

Hajdunádudvarra új kántor került. De nem amolyan elnyűt boriszak-figura, hanem daliás, szép fiatalember, aki igazi művészettel kezelte az orgonát, zongorát, hegedüt, — gyönyörűen énekelt s rajongója volt a muzsikának. Emellett választékos ízléssel öltözködött és finom, urias modorával egycsapásra meghódította a nagy alföldi község minden rendű-rangú lakosát.

Tisztelgő látogatásokkal kezdte s ezeknek során jutott el Keresztes Tóth Imre tanyai portájára is. A rangos fehér ház muskátlis ablakai már messziről vendégbarátsággal integettek a fiatal muzsikus felé. Amint pedig ment-mendegelt a piros pipacos búzatáblák között vágott dűlőúton, hát egyszercsak valami csodálatosan édescsengésű üde nőhang ütötte meg érzékeny fülét. A kántor szinte kövé meredt a meglepe-

HÜLÉSNÉL-GRIPPANÁL

TESTA
GYÓGYIT

Minden gyógyszerteráiban Kapható

téstől:

— Hiszen ez majdnem lehetetlen. Ilyen hang, ilyen zenei érzék, ilyen dinamikai erő és színező készség ebben a poros fészekben... Ez maga az ősművészet, kendőzetlenül, kiforratlanul, de minden elragadó szépségében...

Szinte elfulladt a lélekzete, amint önfeléd művészboldogságában loholt az édes hang forrása felé. Nos, a „forrásban” sem csalatkozott: ragyogó szépségű fiatal leány dalolgotott a tágas veranda lombátora alatt.

A köszönés és bemutatkozás szavait alig tudja eldadogni a meglepett ifjú legény.

— Foglaljon helyet — invitálja barátságosan a fiatal leány s szép piros ajakán hamiskás mosoly csintalankodik.

Percek telnek el, amíg a szegény kántor „lelkiagyensúlya” helyrebillen.

— Kisasszony, az égre kérem, folytassa az éneket, hiszen olyan gyönyörű...

— A hangom, vagy én magam? — kacérkodik Rozika.

— Bocsásson meg, kérem — ügyetlenkedik a végképp megzavart vendég, — csak most látom, hogy maga is gyönyörű. De a hangja...! Az meg elragadó!

— Sokszor mondták az intézetben is, hogy csinosan énekelek.

— Hát akik ilyet mondtak, savanyittassák be magukat kovászos uborkának! — förmed fel a muzsika örök rajongója. — Ez a hang a legszebb a világon. Ez a hang Isten ajándéka, a legdrágább kincs.

Miért szaporítsam a szót? Énekpórbák következtek. Szorgalmas tanulások előbb otthon, a zongoránál, később Debrecen város zeneiskolájában. Ezeket a különös fészkelődéseket még szónéklül tűrte Keresztes Tóth Imre, bár apai szívében ösztönös aggodalmak nehéz felhői tornyosultak. Ellenzéki álláspontját mindazáltal csupán annyiban juttatta kifejezésre, hogy az énekorák lekedjainak fizetését kereken megtagadta. Egyébként alig tiltakozott.

Egy napon azonban hivatalos levél érkezett az álomzugi tanyára. Debrecen városa értesítette a nemzeti urat, hogy Keresztes Tóth Rozália — mint a város ösztöndíjasa — művészi kiképzésének befejezése végett a bécsi zene-művészeti akadémiára iratkozott be.

Keresztes Tóth Imre nemzeti úr, Debrecen első virilistája, beláthatatlan kiterjedésű kövér földeknek, megszámlálhatatlan mennyiségű gyapjas barmoknak és egyéb lábasjóságoknak hatalmas ura, — a szívéhez kapott és összeesett. Három hétig lebegett élet-halál között. Lázalmából felébredve, megátkozta Debrecen s szeretetéből és minden földi javaiból kitagadta egyetlen leányát.

Történt azonban, hogy az öreg templom — közel tizenöt évvel a Rozika „szökése” után — új harangokat kapott. A felszentelés ünnepén a nemzeti úr is megjelent. A szentbeszéd végeztével megszólal az orgona... halkán, sírva, panasznál... És szívtepő önváddal csuda-bánatos énekhang zokog:

„Haragodnak nagy voltában megindulván,
Ne fedj meg Uram engem...”

Dávid király bűnbánatos zsolttára... Szárnyal az ezüstcsengésű hang titokzatos magasságokba: az Ur számolya elé.

— Rozika!! —

Keresztes Tóth Imre felüvölt. Többé nem lát, nem hall. Feledi — vagy talán nagyon is jól érzi, — hogy az Isten házában van. Rohan a kórusra, az orgona mellé. Százszor megátkozott, kitagadott leányát — a színpadok és hangversenyek ékes ábrázatú, ünnepelt királynőjét — paraszti ölebe zárja. Csókolja, öleli.

— Megjöttél, én édes, egyetlen kincsem!

És megbocsájtott... Békét kötött.

Az egyiptomiak balzsamozásánál is tökéletesebb eljárást talált fel dr Lükő Béla, titkát azonban sirba vitte a nagy orvos

Beszél M. Orielda irgalmas nővér, aki tizennégyezer operációt végzett a híres sebésszel

Satumare, február hó.

Az egykori István-tér déli oldalán piros téglával s a város címerével díszített kétemeletes épület tornyol a magasba: az állami köz-kórház. Mondhatjuk úgy is, hogy a szeretet háza, a tudomány hadszíntere, ahol kórok és bacillusok halál-légiói ellen harcol az emberi ész. Ablakai mögött fehér ágyakon betegek pihegnek, ingadoznak élet és halál küszöbén. Külön világ ez, amely egyformán minden nagyobb városban meg van s amelyről mégis olyan keveset tudunk. Pedig mennyi szeretet, önfeláldozó munka zajlik le a csöndes kórtermekben s hány ember morzsolja le önzetlenül bennük életét. A satumarei „szeretet házána” hosszú évtizedekig dr Lükő Béla volt a koronázatlan királya. Neve fogalommalá lett, az emberek ma is könnyezve emlegetik. Hiszen alig van család, ahol valakinek meg ne mentette volna életét. S ebben a szakadatlan munkában teste lassan elkopott, míg egy évvel ezelőtt erőt vett rajta akit annyiszor maga alá gyűrt: a halál. Egy sírdomb a vasut mellett temetőben s műveinek arany láncolata jelzik eredményekben gazdag földi életét.

Kétszázézer operáció.

M. Orielda, irgalmas nővér közel két évtizede dolgozik a satumarei köz-kórházban. Tizenyolc évvel ezelőtt dr Lükő Béla, a kórház igazgató-főorvosa maga mellé vette a műtőbe, ahol tizenhét év alatt tizennégyezer operációt végzett a híres orvosnak.

— Volt olyan nap — mondja M. Orielda nővér — mikor tizennégy operációt csináltunk egymásután. Este kezdtük a munkát s a műtőasztal mellett talált a kelő nap. Birtuk az iramot, az igazgató úr mellett nem lehetett elfáradni. Amikor látta, hogy a kimerültség kerül felül bennünk, biztató szavaival, jóságos mosolyával, soha ki nem apadó kedélyével újra erőt öntött belénk. Ilyenkor mindent elfeledtünk, dolgoztunk volna akár a végkimerülésig.

— Életéről nem sokat tudok, csak amennyit ő maga elmesélt. Emlegette, hogy kicsiny gyermekkorától orvosnak készült. A szülői ház kertjében mint iskolás fiú kórházat rendezett be, ahol bábokat kezelte, operált. Már akkor lángolt benne az elhivatottság emésztő tüze, mely ki nem aludt benne egy pillanatra sem. Mesterségéről, tanulmányairól munkatársainak előszeretettel, de nem dicsékvő hangon beszélt. Valósággal falta a könyveket. Nem lumpolt, mint kortársai, hanem egyedül a tanulásnak szentelte életét. Kezdetből fogva sebésznek készült. A háború tág teret nyitott előtte, tanulmányi anyag bőven akadt. Visszaemlékezésénél gyakran említette, hogy némely alkalommal huszonegy órát is dolgozott egyhuzamban. Ilyenkor száznegyven operációt is elvégzett egymásután. Segítői sorra kidőltek, csak ő a vézna, rozszant testű orvos birta. Életében körülbelül kétszázézer embert operált. Tudása bámulatos nagy volt, ezt csak szerénysége marta fölül. Tudományát nem értékelte eléggé, büszkének, elbizakodottnak soha se láttuk. Az elismerés elől valósággal menekült. Ha azonban munkatársai közül valaki csak egy kis tudást, tehetséget elárult, dr Lükő Béla volt az első, aki elismerését fejezte ki. Ilyenkor csodálattal nyilatkozott — legtöbb esetben segédorvosairól: vált szó — ezeknek teljesítményéről, holott csak paránya volt az ő tudásának.

— Emberszeretetének — mondotta M. Orielda nővér — számtalan esetben adta tanu-

jelét. Szakmáját soha se tekintette egyébbnek, mint hivatásnak. Nem törekedett földi javakra. Árvaakat, özvegyeket különös gonddal pártfo-

Balzsamozási találmány, amely az egyiptomiak eljárásánál is tökéletesebb

— Ha dr Lükő Béla szerette volna a pénzt — folytatja elbeszélését M. Orielda nővér — mint dúsgazdag ember nyugalomban tölthette volna öreg napjait. Akkor talán ma is élne, nem égett volna el hivatása oltárán. Volt egy balzsamozási találmánya, amely az egyiptomiak eljárásánál is tökéletesebbnek mutatkozott. A hulla megkövesedett s megőrizte az élet színeit.

— A találmánynak érdekes története van. Medikus korában, amikor tanulótársai mulatni mentek, bezárkózott a hullakamrába és reggelig boncolt. Ismerte a test minden porcikáját. Sokszor mesélte, hogyan töltötte az éjszákát magarázárt ajtó mögött a hullák társaságában. A testeket maga cipelte a boncolóasztalra. A kisebbeket a karjában vitte, a nehezebbeket a hátán hurcolta. Egyszer reggelig boncolt s már éppen hazafelé készült, amikor a mentők egy húsz év körüli női holttestet hoztak be a hullaházba. Szerencsétlenség érte s kórházbemenet útközben meghalt. Elhatározta, hogy felboncolja. Az idő előrehaladott volta miatt a műveletet másnapra halasztotta, de csak nyolc nap múlva, egy átboncolt éjszaka virradásán jutott eszébe a félretett női holttest. Fáradt volt, a szeme majd leragadt. A hulla már oszlani kezdett s hogy a teljes szétbomlást akadályozza, álmosan formalint s egyéb szereket összekeverve a folyadékkal kiöltötte a hulla vérüregét. Másnap hozzá akart látni a boncoláshoz, de vágni sem tudta, mert a holttest kővé keményedett. Pillanatokig ér-

golt. Istenhite mélységes volt. Élte az evangéliumot. Élete szeretés volt; Istentől jött tudását nem egyéni célokra használta, arra törekedett, hogy mentől több könnyet szárítson fel a szenvedők arcán. Káromkodni sohasem hallottam, pedig a sebészek általában idegesek. Soha se vesztette el a fejét. A legnagyobb veszély idején volt a legnyugodtabb. A műtét sikere mellett fájdalommentességre is törekedett. Tizenhétszer fekiúdt sebészi asztalon, tudta mi a szenvedés. Türelmét csak akkor vesztette el, ha kartársai elkerülhető fájdalmat okoztak a betegnek. S mégis ő volt a legszerényebb. Még a tiszteletdíjat se szerette valódi értékében megszabni. Pedig életeket hozott vissza a halál torkából. A sikert soha se magának tulajdonította. Ha megelégedését hangoztatta, ilyeneket mondott:

— Hiába, a jó Isten nagy sebész.

tellenül állott a jelenségekkel szemben, majd rádöbbsent, hogy a természet egyik nagy titkát fedte fel előtte a véletlen. Sokáig gondolkodott róla, milyen szereket kevert össze. Hosszú tudományos kísérlet után előállította a szert, sőt tökéletesítette is. A női holttest még ma is meg van, ha jól tudom, a budapesti bonctani intézetben őrzik.

— Alkalmazta valaha dr Lükő Béla ezt a balzsamozási eljárást?

— Nagyon ritkán. Mindössze két esetről tudok. A szer összeállítását senkinek se árulta el.

— Kedves nővér segédkezett a balzsamozásnál?

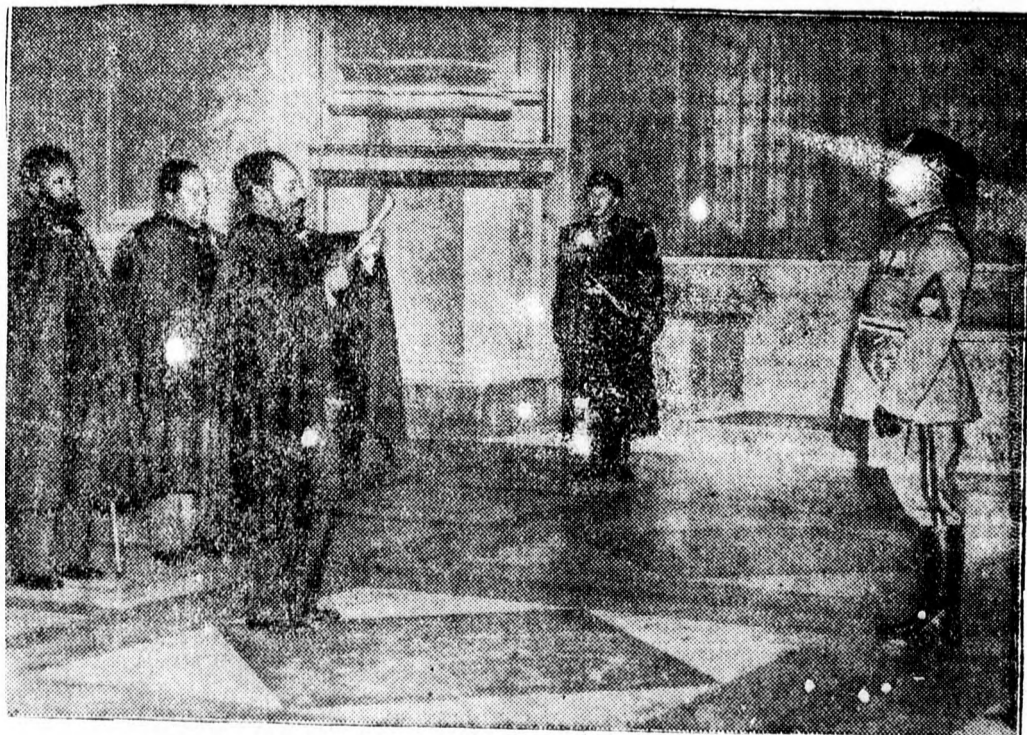
— Igen, előttem keverte a szert, de mivel láttam, hogy a receptet senkinek se mondja, szándékosan nem figyeltem az összeállítást. Nem akartam a főorvos úr titkát elveszni.

— Hogyan történt a hulla balzsamozása?

— A vegyszert a főúterem keresztül a holttestbe vezettük. Néhány percen belül a hulla kővé keményedett.

... A műtőterem előszobájába, ahol beszélgetésünket folytattuk, tisztviselő kopog be s M. Orielda nővértől „Lükő-port” kér torokfájás ellen. Ennek titkát a nagy orvos itt hagyta, mert hasznára van vele az emberiségnek, a balzsamozás receptjét magával vitte a sirba. Nem akarta megbolygatni a természet évszázades rendjét. Ugy se használt volna vele senkinek...

BOROS ISTVÁN

Mussolinét üdvözlők

a Palazzo Venezia dísztermében a meghódolt Abesszinek. Képünkön Ras Seyum herceg mondja a hódoló beszédét

Az idegesek rövid életük!

Eszrevette-e Ön már sajátmagán az idegkimerülés alatt felsorolt tüneteit:

Ingerlékeny, levert, tagjai reszketnek, nyugtalan, szívdobogása van, gyakran szédül, félelem érzete van, álmatlan, nyugtalan álmai vannak, egyes testrészeken érzéketlen, ijedős, túlzott érzékenység a kávé, szagok iránt. Kábító szerek utáni vágyódása, mint dohány a kávé, tea, kávé; szemidegek rebbenése, vértódulás, hangulatosság, emlékezése meggyöngyül, beszédzavarai vannak.

Amennyiben fentiek közül valamelyik is, mint az idegesség tünetei fellépnek, úgy az Ön idegei komolyan meggyengültek és megerősítésre szorulnak.

Ne hagyja így tovább fejlődni a dolgokat, mert igen könnyen komoly zavarok léphetnek fel az agy működésére, a test gyors hanyatlására, amelyeknek következménye a korai halál.

Függetlenül attól, hogy ideggyengeségének mi az oka, felkérem Önt, szíveskedjék engem sorával felkeresni, mert készséggel tudok Önnek teljesen díjtalanul és portamentesen egy egyszerű módszert ajánlani, amely Önnek egy örövendetes meglepetést fog okozni. Ön bizonyára már sok pénzt áldozott különböző szerekre, amellyel legfeljebb egy átmeneti javulást ért el. Biztosíthatom arról, hogy én a helyes módszert ismerem, hogy ideggyengesége gyógyulást nyerjen.

Ezen módszer egyben visszaadja Önnek életkedvét, a munkakedvét és az ahhoz szükséges erőt, egyesek azt írják nekem, hogy úgy érzik magukat, mint akik ujjiászülettek volna.

Mindezt orvosi megfigyelések is igazolják.

Önök csak egy postalevelezőlapba kerül és ennek ellenében küldök Önnek teljesen díjtalanul egy könyvet.

Amennyiben nem tudna azonnal írni, úgy őrizze jól meg ezen hirdetést.

Levelek ide irányítandók.

ERNST PASTERNAK

Berlin SO.,

Michaelkirchplatz 15. Abt. 738.

SZÍNHÁZ

Kosztolányi Dezsőné ajándéka — Bulla Elmának

Az „Édes Anna” nagy művészi sikere a Belvárosi színházban

Budapestről jelentik: Tegnap este volt az ősbemutatója a Kosztolányi Dezső „Édes Anna” című regényéből készült színműnek a Belvárosi Színházban. A regényt Lakatos László dramatiszálta s a drámának, melynek címszerepét Bulla Elma, másik női főszerepét Peéry Piri alakította, nagy irodalmi sikere volt. Kosztolányi övezte a drámának, melynek címszerepét Bulla Elma, másik női főszerepét Peéry Piri alakította, nagy irodalmi sikere volt. Kosztolányi övezte a drámának, melynek címszerepét Bulla Elma, másik női főszerepét Peéry Piri alakította, nagy irodalmi sikere volt.

Es tízenegy óra felé vége lett a darabnak és Kosztolányiné hazament az üres házból és leült az íróasztalhoz, amely mellett megszületett Édes Anna, a szürke kis veréb legendás alakja.

Kinyitotta a fiókot és egymás után előszedte azokat az apró papírszeleteket, amelyekre jellegzetes zöld tintával férje, Kosztolányi Dezső jegyzett fel egyet-mást és amelyet a hivatalos hatóságok „hagyatékek”-nek neveznek.

Es talált egy följegyzést. Ezt:

„Láttatok-e már a holtak vonatját
Az éji rónán nesztelen suhanni...”

Egy másikat:

„A pap, aki Vilmit és Istvánt eskette,
ezt mondta:

— Szeressétek egymást és kiltarta karját...”

S egy harmadikat:

„Utókor?”

Megyünk az utcán s elföldi nyomunk a futópor...”

S egy negyediket:

„Egy hónapig élt így, riadozva és betegesen.
Ez idő alatt a butorok össze-vissza patogoztak,
a szekrények és az asztalok megrepedeztek,
de aztán elesítültak az ő idegei is...”

Es az ötödik papírszeleten ez állott:

„Bulla Elma drámai meglepetése és reményessége a mai drámai korunknak. Éles,
bátor és megrázó. Kétszer néztem meg egymásután most az új szerepében és első benyomásom,
hogy páratlan alkotászinésű, meg erősödött. Úgy érzem, hogy ő hozza majd színpadunkra a nagy tragédiát.”

Kosztolányi Dezsőné a hagyatékból kiemelte ezt a kis papírcédulát és ma délelőtt elküldötte Bulla Elmának... Édes Annának.

(k. i.)

Csütörtök délután 5 órakor: A nagy ékszerész Rendes helyárrakkal. — Este 9 órakor utolsó bucsu előadás, a próza együttes bucsuja: A nagy ékszerész. Rendes helyárrakkal.

— Jegyek a bucsu előadásokra már válthatók a színház elővételi pénztáránál — naponta délelőtt 11-1-ig, délután 4-6-ig.

— Vasárnapi előadások a Református Kulturpalotában. Vasárnap a színházban román előadás lesz, ebből az alkalmából a társulat az új Református Otthon ragyogó színháztermében tart előadást. Délután 3 órakor olcsó helyárrakkal a Cigány népszínmű kerül színre, délután 6 órakor a nagyszerű Csárdás operettnek lesz 34-ik előadása a premier szereposztásában, teljesen a bemutatás előadás, a premier szereplőivel, rendes helyárrakkal, míg este 9 órakor rendes helyárrakkal Anday Ernő nagyszerű vígjátéka, a Harangvirág lesz műsoron. — A vasárnapi előadásokra jegyek elővételen a színház elővételi pénztáránál kaphatók vasárnap déli 1 óráig, azontul a Református Otthon pénztáránál.

— Vasárnap délután a színházban elővételi pénztár nem lesz.

— Hétfői előadások: Sok hűhó Emmiért operett újdonságnak lesz hétfőn délután első olcsó helyáru előadása a premier szereposztásában, a bemutatás előadás szerint. — Lengyelvér. Hétfőn este Nedbál Oszkár nagyoperettjét ujtja fel a színház operett együttese teljesen új betanulásban Gróf László rendezésében. Solymosán Magda, Stefanidesz Ily, Wojticky Elvira, Miklóssy Margit, Báza Éva, Borowszky Oszkár, Tompa Sándor, Fülöp Sándor, Deésy Jenő, Nagy István, Lantos Béla, Csengeri Aladár főszereplésével. — Az operett teljesen új díszletekkel kerül színre, rendes helyárrakkal.

Arcárciketek

Lakás

1-4 szobás
I-ső emeleti modern lakás május 1-re kiadó. Oradea, Str. Bratianu No. 27.

Két szobás,
fürdőszobás lakást keresek Olasighiban, május 1-re. Cimeket a kiadóba kérek.

4 szobás
comfortos lakás máj. 1-re kiadó, esetleg két részben. Oradea, Str. Rimanóczy-u. 2. II. em. lift használat.

Gyermektelen
pontos fizető tisztviselő keres 1 szobás, előszobás, esetleg 2 kis szobás lakást, lehetőleg a központban. Cimeket a kiadóba kérek.

Kiadó
négy szobás, parkettes összkomfortos utcai lakás. Oradea, Strada Dim. Cantemir 25. sz.

Egyszoba,
előszoba, konyha kiadó Oradea, Bratianu 52.

4 vagy 5 szobás
comfortos lakást május 1-re keresek. Dr Solyom, Oradea, Bul. Regele Ferdinand 67. II.

Két
esetleg 3 szobás, elő- és fürdőszobás, parkettes utcai lakás május 1-re kiadó. Oradea, Pr. Mihai u. 6. Megtekinthető d. e. 11-12 óra között.

Kiadó
2 vagy 3 szobás, teljes komfortos lakás. Cim: Oradea, Str. Simeon Stefan 11. szám.

Kiadó
kétszobás parkettes utcai lakás, előszoba, konyha, mellékhelyiségek, május 1-re. Oradea, Principele Mihai 16. szám.

Alkalmazás

Jó házból való értelmes egész árvalányt keresek varráshoz. Varrni tudó előnyben. Egyedül álló idősebb lány is lehet. Öt-hont, ellátást kap. Kovács Gyöngy, Oradea, Str. Sinaia 4. (Nilsztelep.)

Becsületes,
megbízható székely ifjú elmenne: irodaaltisztnak, portásnak, urasági inasnak, vagy sekrestyének állandóra. Bálint Lajos, Cluj, Str. Gruiu 18.

Készült a Szent László-nyomda Rt. gépeivel, Oradea, Str. Regele Carol II. No. 8.

Adás-vétel

Eladó
rózsa (vető) burgonya 30 mm. és 450/a-os dió, Oradea, Simeon Stefan 7. szám.

Egy fogászati furógép azonnal eladó. Oradea, Str. Nic Jorga No. 8-a.

Jó karban levő
tölgyfa ebédő, világos hálószoba butor, barna tölgyfa íróasztal és más berendezési tárgyak olcsón eladók. — Str. Ciorgariu 24. I. 11.

Jókarban levő
Singer varrógép eladó Oradea, Str. Petőfi 10.

Ritka alkalom:
4 szoba, fürdőszoba, ház vételére Oradeán Orvosi rendelőnek kitűnő. Nagy környék orvos nélkül. Nagy kert, jó épület Haus Gierling, Sighisoara-Unirii 25.

Egy jókarban
levő íróasztal, egy nagy kétajtós, fűzős szekrény eladó. Oradea, Str. Alexandri 51, jobb-ra az első ajtó.

Hűlőpelle

Társat keresek
oly katolikus 45-50 éves nyugdíjas, feltétlen uriember személyében, aki olcsó vidéki városban hajlandó lenne aktív részt venni egy ipari vállalkozásnál. Kevés tőkebefektetés gépekbe, anyagba szükséges. Csakis komoly érdeklődő írjon „Dolgozni akarok” jellegére.

Kiváló
tisza csemegeborok, Nagy fűszerkereskedésben, Oradea, Strada Nic. Zsiga 50. szám.

Horgolt, kötött
gyermekruha modellek ágykabátok, pullower, kesztyűjavítás, harsnyafejelés, szemszedés, Bodánénál, Oradea, Str. Avram Jancu 18. Vegytisztító és kézimunkaüzlet.

„Jóságos lélek”
jellegére levél van a kiadóban. Kérjük közölje címét, hogy továbbíthassuk.

Házasság

Finom lelkű
idősebb urileány keres komoly, idősebb, feltétlenül uriember ismeretségét, házasság céljából. „Nyugdíjas” jellegre leveleket a kiadóba.